

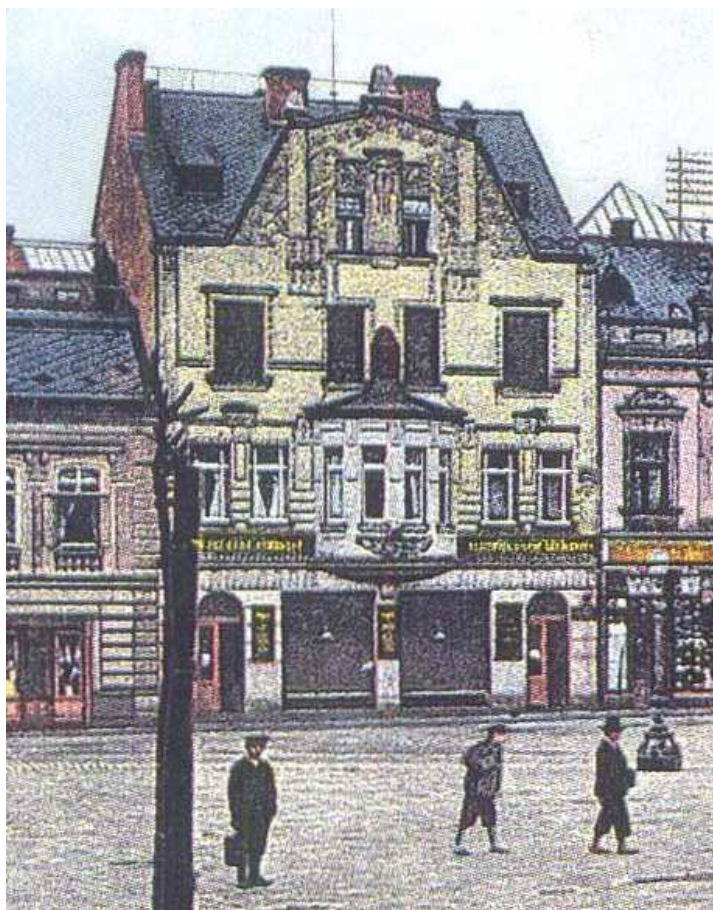

ING. MILOŠ KUDRNOVSKÝ

**PROJEKČNÍ ATELIER PRO DOKUMENTACI,
PRŮZKUM A OBNOVU HISTORICKÝCH STAVEB**

5. května 2196, 544 01 Dvůr Králové n/ L, tel.: 737 325 950, e-mail: milos.kudrnovsky@seznam.cz

Zjednodušený nedestruktivní stavebně-historický průzkum hlavního průčelí budovy

Bytový dům č.p. 57 ve Dvoře Králové nad Labem

Kraj: Královéhradecký

Bývalý okres: Trutnov

Obec: Dvůr Králové nad Labem

Číslo popisné: 57

Parcelní číslo: st. 75

Rejstříkové číslo památky v ÚSKP: 101608

Objednatel: Město Dvůr Králové n. L.

Zpracovatelé: Ing. Miloš Kudrnovský

Mgr. Renata Veselá

Termín dokončení: březen 2012

1. Anotace.....	1
2. Úvod.....	2
3. Dějiny objektu – historická rešerše.....	3
3.1. Úvod.....	3
3.2. Dějiny objektu.....	3
4. Prameny, mapy a plány, ikonografie, literatura.....	14
4.1. Prameny.....	14
4.2. Mapy a plány.....	16
4.3. Ikonografie.....	16
4.4. Literatura.....	18
5. Rozbor objektu.....	19
5.1. Restaurátorský průzkum.....	20
6. Stavební historie.....	22
7. Nejhodnotnější detaily a jejich soubory.....	30
8. Závady.....	31
9. Náměty.....	32
10. Seznam obrazové a plánové přílohy.....	33
10.1. Mapy plány a ikonografie.....	33
10.2. Fotografická dokumentace.....	35

1. Anotace

Zjednodušený nedestruktivní stavebně-historický průzkum (dále jen SHP) zaměřený na hlavní fasádu objektu č.p. 57 ve Dvoře Králové nad Labem (bývalý okr. Trutnov) byl zpracován v průběhu března roku 2012. Stávající dům na náměstí T. G. Masaryka byl vystavěn MUDr. Arnoštem Brethem v roce 1909. Krom změn zasahujících do půdorysného uspořádání objektu se v druhé polovině 20. století dočkalo výrazné proměny i hlavní průčelí tohoto domu. Správci budovy zde provedli vybourání starých dřevěných výkladců, nahradili je novými duralovými a poté opět dřevěnými. Zároveň pak v 60. letech snesli převážnou část opadávající secesní štukové výzdoby.

Zjednodušený SHP byl vyhotoven v rámci předprojektové přípravy projektu „Obnova fasád objektu č.p. 57 ve Dvoře Králové nad Labem“ zadané Městem Dvůr Králové nad Labem. Průzkum byl proveden dle platné metodiky SHP vypracované Petrem Mackem, vydané Státním ústavem památkové péče v Praze v roce 2001 v druhém, doplněném vydání.

2. Úvod

Zjednodušený nedestruktivní stavebně-historický průzkum (dále jen SHP) domu č.p. 57 zpracovávaný v březnu roku 2012 byl vyhotoven v rámci předprojektové přípravy projektu „Obnova fasád objektu č.p. 57 ve Dvoře Králové nad Labem“ zadané Městem Dvůr Králové nad Labem.

V době realizace SHP byly všechny zájmové prostory objektu přístupné. Objednavatel průzkumu zajistil pracovníkům provádějícím SHP neomezený přístup do těchto částí objektu. Podkladem pro zpracování SHP byly fotogrammetrické plány hlavního průčelí v měřítku 1:20 (Ing. Miloš Kudrnovský, Projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb), fotodokumentace a místní šetření autorů. Do SHP byly dále zapracovány poznatky předprojektového restaurátorského průzkumu zaměřeného na statigrafickou analýzu povrchových úprav a materiálové složení omítek (Červinka J., Orientační restaurátorský průzkum fasády domu č.p. 57, nám. T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 2012).

Standardní SHP nenahrazuje závazná vyjádření příslušných památkových orgánů a organizací ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb. Studie SHP je duševním vlastnictvím uvedených autorů.

3. Dějiny objektu – historická rešerše

3.1 Úvod

Založení města Dvůr Králové nad Labem bylo odedávna spojováno s knížecím Dvorcem Chvojnem. Ve skutečnosti se však patrně jedná o Chvojno u Holic.¹ Osada Dvůr s kostelem vznikla patrně již v druhé polovině 12. století.² Půdorys města zachovává stopy staršího sídliště, zejména ve vysunuté poloze kostela (zbytky románského kostela). K tomuto staršímu městu bylo v poslední třetině 13. století připojeno lokační město s mírně lichoběžným náměstím. Koncem 13. století bylo město obeháno hradbami, které zde zůstaly až do 18. století. Kamenná zástavba se ve městě prosadila až po požáru roku 1572.³ Další požáry sužovali město v letech 1639, 1646, 1699, 1741, 1756, 1776 a 1791.⁴

Stávající dům č.p. 57 na jižní straně náměstí T. G. Masaryka (dříve Zábojově a Gottwaldově náměstí) ve Dvoře Králové nad Labem stojí na místě staršího přízemního trojtraktového domu. Z císařského povinného otisku stabilního katastru je zřejmé, že jeho půdorysné uspořádání vychází ze dvou přisedajících samostatně stojících objektů. Při stavbě nového domu v roce 1909 bylo stavebním úřadem pečlivě sledováno bezpodmínečné zachování tehdejší stavební čáry a nivelity chodníku. Z doby výstavby předmětného domu se nám do současnosti dochovala úřední korespondence mezi stavebníkem Arnoštem Brethem⁵ orgány státní správy a část původní plánové dokumentace. Rovněž pro mladší přestavby a úpravy objektu jsou v archivu Městského úřadu ve Dvoře Králové zachovány archivní materiály, ve sbírce Městského muzea ve Dvoře Králové n. L. pak poměrně početný fotografický materiál.

3.2. Dějiny objektu

Nejstarší informace o stávající parcele st. 75 pochází z císařského povinného otisku stabilního katastru datovaného do roku 1841 (obr. 1).⁶ Tehdy byla zkoumaná plocha rozdělena na dvě stavební parcely 75 a 76, na nichž se nacházely dva domy přisedající okapovou zdí. Nejstarší fotografie datované přibližně na přelom 19. a 20. století zachycují již pouze jeden dům, jehož půdorysné schéma včetně zastřešení pravděpodobně vychází ze starší situace (obr. 19-26).⁷

Z písemných pramenů je znám majitel tohoto domu pan Antonín Janda. Úřední korespondence se však nevztahuje k domu samotnému, ale k jeho zázemí situovanému

¹ Kuča, Karel. Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku 1. díl A-G. Praha: Libri, 1996, s. 804. ISBN 80-85983-13-3.

² Tomková, Eva - Jiříčková Alexandra - Kubelka Tomáš. Dvůr Králové nad Labem a okolí, historie a současnost ve fotografii. Dvůr Králové nad Labem: Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem, 2005, s. 9. ISBN 80-239-5776-7.

³ Kuča, Karel. Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku 1. díl A-G. Praha: Libri, 1996, s. 804. ISBN 80-85983-13-3.

⁴ Ibid. str. 800

⁵ V části korespondence nazýván Ernestem

⁶ <http://archivnimapy.cuzk.cz>

⁷ Fotografie F811-14 (1890), F811-45 (pravděpodobně 1893), F811-18 (před rokem 1907), F809-47 (mezi lety 1907 – 1909), F811-4 (mezi lety 1907 – 1909) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL; Fotografie 3445-99 (mezi lety 1907 – 1909), 8575-99 (mezi lety 1907 – 1909) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL; „Richtrův obchodní dům se sukнем a módním zbožím“ (mezi lety 1907 – 1909) Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7; Pohled na starý dům č.p. 57 (mezi lety 1907 – 1909) Archiv Městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, č.p. 57.

v hloubce parcely. První nejstarší zmínka je datována do roku 1903, kdy bylo třeba po mohutné vichřici vystavět provizorní střechu nad budovou chléva.⁸ Z plánu, jenž je součástí žádosti o povolení ku stavbě, je možné vyčíst tehdejšího stavitele, pana Eduarda Thyma (obr. 3).⁹ O rok později bylo na majitele domu Antonína Jandu podáno trestní oznámení, jelikož stará kolna, kteráž sloužila zároveň jako průjezd do dvorka „*jest úplně shnilá a částečně již sesutá a zbytek střechy hrozí každou chvílí spadnutím. Jelikož kolna ta slouží co průjezd, snadno může tam někdo ku zranění přijíti.*“¹⁰ Z citovaného textu je zřejmé, že provizorní střecha kryjící zázemí v hloubce parcely nebyla stále hotova. Kdy se popisovaná oprava střechy opravdu realizovala, není v pramenech zaznamenáno.

V roce 1908 vlastnil dům MUDr. Arnošt Breth. Žádost o povolení ke zbourání stávajícího domu a k výstavbě domu nového se však neobešla bez průtahů. 15. května podal MUDr. Arnošt Breth první žádost starostenskému úřadu o stavební povolení na výstavbu dvoupatrové budovy dle dvojmo přiložených plánů.¹¹ Starosta města mu však odpověděl: „*Vzhledem na podanou sem žádost na stanovení stavební komise za účelem udělení stavebního povolení na postavení nového domu na místě starého domu č.p. 57 na Zábojovém náměstí ve DKnL se sděluje, že podané sem stavební plány nejsou udělány dle § 31 stavebního řádu z r. 1889 a nemohou tudíž sloužiti za podklad ku komissionelnímu řízení. Z těch důvodů se tudíž na základě usnesení městské rady co stavebního úřadu žádost se všemi přílohami vrací, aby se přílohy dle nařízení stavebního řádu zhotovené opatřiti si mohli.*“¹² O které plány se jedná, není ze zápisu zřejmé. V archivu městského úřadu se nachází dvojice plánů bez datace (půdorysy a pohled na čelní fasádu), jež nebyla realizována. Vzhledem k poměrně dobré propracovanosti obou plánů není možné tvrdit, že se jedná o zde jmenované plány (obr. 5 a 6).¹³

Dále pak majitel domu žádá o připojení svého nového domu k hlavnímu vodovodnímu potrubí, což je obratem vyřízeno. 22. června 1908 MUDr. Breth podal opět žádost ke starostenskému úřadu s vypracovanou dokumentací od Eduarda Thyma. Zde je uvedeno: „*Slavný úřade starostenský V úctě podepsaný zamýšlí zakoupený starý činžovní dům čp. 57 na Zábojově náměstí zbourati, kteréhož přikládá stav. plán dvojmo a na místě samém nový dvoupatrový dům vystavěti. Přikládaje plán polohopisný a rovinný dovoluje si uctivě žádati: Slavný úřade starostenský naříž laskavě komisionální ohledání naříditi a mě povolení ku zbourání domu č.p. 57 uděliti jakož i stavební čáru a povinnou výšku určití.*“ Tento plán stávajícího domu se v současné době nachází v městském archivu (obr. 4). 9. července téhož roku byla svolána stavební komise, která však zkonstatovala, že stavební čáru a rovinnou výšku je třeba dělit odděleně od stavebního povolení, a proto bylo šetření odloženo. Pan MUDr. Breth s tímto výrokem nesouhlasil, ale bohužel nedokázal rozhodnutí komise již

⁸ Dle stavebního plánu je zřejmé, že se jedná o střechu nad objektem zabírajícím celou šíři parcely 75; Žádost Antonína Jandy Městskému úřadu ve Dvoře Králové n. L., 25. 11. 1903, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Protokol o stavební komisi ve Dvoře Králové n. L., 25. 11. 1903, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹ Nástin k vystavění provizorní střechy na chlévě pana Ant. Jandy č.p. 57 ve Dvoře Králové n/L, M: neuvedeno situace, půdorys, řez, vazba, listopad 1903, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰ Policejní oznámení strážníka Václava Antonína na Antonína Jandu, 9. 8. 1904, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹¹ Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 15. 5. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹² Dopis starosty města MUDr. Arnoštu Brethovi, 6. 6 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹³ Nákres na postavení 2. patr. domu na p. čís. 57 pro pana MDr. Ernesta Bretha ve Dvoře Králové Situace M 1:500, M 1:100 řez A-B, řez C-D, II. patro, půdorys krovu, pohled, nedatováno a Nákres na postavení 2. patr. domu na p. čís. 57 pro pana MDr. Ernesta Bretha ve Dvoře Králové M 1:100, půdorys sklepů, přízemek, první patro, nedatováno, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

zvrátit.¹⁴ Mezitím zažádal majitel domu opět o stavební povolení k rozbourání starého domu a k výstavbě nového dvoupatrového domu.¹⁵ Nová komise, na které měla být definitivně stanovena stavební čára a niveau pro novostavbu, byla svolána na 31. července. Jelikož se sem však nedostavili členové městského zastupitelstva, bylo rozhodnutí o dané věci opět odloženo.¹⁶ Stavební komise se usnesla až 6. srpna 1908, a to tak, že stavební čára bude ponechána v mezích staré budovy, niveau v úrovni stávajícího chodníku.¹⁷ Aby však bylo usnesení pravomocné, muselo být schváleno zastupitelstvem. Než však mohl být tento krok učiněn, podal MUDr. Breth stížnost okresnímu úřadu na liknavost městského úřadu.¹⁸ Okresní úřad si daný spis vyžádal, dal majiteli domu za pravdu a pokáral jednání úředníků. Městská obec Královédvorská však neshledala u sebe žádné pochybení a podala stížnost zemskému výboru.¹⁹ Tato stížnost byla zamítnuta, a proto podala obec stížnost na zemský výbor C. K. správnímu soudnímu dvoru ve Vídni. V ní je obsírně vylíčen celý úřední proces, jak byl popsán výše. Městská obec zde zdůrazňuje, že: „... všechny spisy této záležitosti se týkající vyžádal si okresní výbor přípisem ze dne 7. října 1908, a proto návrh stavebního odboru nemohl býti předložen ku příslušnému schválení a žádost nemohla býti vyřízena dříve až po navrácení spisů předložených dne 17. listopadu 1908... Z toho zjeveno, že rozhodnutí okresního výboru, jakož i stížnost žadatele bezdůvodně zemskému výboru podaná postrádá plně věcného podkladu...“²⁰

V březnu roku 1909 MUDr. Breth opět podal žádost o povolení k výstavbě svého nového domu. K žádosti připojil trojici stavebních plánů a prosbu o co nejrychlejší vyřízení žádosti, aby mohl co nejdříve odvážet materiál ze staré budovy.²¹ Teprve 22. dubna definitivně schválilo zastupitelstvo stavební čáru a rovinnou výšku nové stavby (obr. 7).²² 12. května se pak dostavil MUDr. Arnošt Breth se stavebníkem Eduardem Thymem na městský úřad, aby potvrdil, že se stanovenou stavební čarou a rovinnou výškou souhlasí a opět žádá, aby mu bylo uděleno povolení ke zbourání starého domu a stavbě domu nového, přičemž s bouracími pracemi mělo být započato již následující týden. Zřejmě pod tíhou ubíhajícího času prohlašuje, že: *“městský stavební úřad v jeho záležitosti stavební jednal ve smyslu ustanovení stavebního řádu zcela správně.”*²³

Počátkem června se sešla stavební komise, stavitel, stavebník a oba sousedé – Emil Richter a Dr. Emil Reinberger. V této době byl již starý dům zbourán. V zápisu ze jmenované komise je dům popisován takto: *“... nájemný dvoupatrový dům s podkrovní světnicí. Dům má býti o dvou oddělených dvoutraktových, jež spojeny jsou podélnou chodbou a jedním schodištěm. V přízemí jest chodba, 2 krámy, písárna, skladiště a předsíň s closetem. Do zadu dva byty s kuchyní a pokojem se spíží a předsíní. V I. patře jest dopředu byt o 4 pokojích, kuchyní, lázní a closetem s předsíní. Do zadu pět obytných místností. V II. patře jest dopředu byt o 4 pokojích s kuchyní a předsíní a lázní s closetem. Do zadu 2 byty s kuchyní a 1 pokojí*

¹⁴ Protokol o stavební komisi, 9. 7. a 31. 7. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁵ Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 13. 7. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 58.

¹⁶ Protokol o stavební komisi, 9. 7. a 31. 7. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁷ Protokol o stavební komisi, 6. 8. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁸ Dopis okresního starosty městskému úřadu, 17. 11. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁹ Dopis okresního starosty městskému úřadu, 28. 1. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²⁰ Stížnost C. K. správnímu soudnímu dvoru ve Vídni proti zemskému výboru království Českého v Praze, 19. 3. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²¹ Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 19. 3. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²² Plán na určení regulační čáry pro novostavbu domu čp. 57 pana Dr. Arnošta Bretha, červen 1908, potvrzeno 22. 4. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²³ Protokol sepsaný u městského úřadu ve Dvoře Králové, 12. 5. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

s předsíní a lázní. V podstřeší jest jedna světnička jest tvoří ve fasádě ukončení do štítu z mansardy. Do zadu jest komora o dvou odděleních. Ostatní jest patrně z plánů. Z ohledů veřejných a vzhledem ke krasochuti nutno po celé délce novostavby zříditi vkusný mozaikový chodník nebo dlaždicový chodník v šířce čtyř m. s pískovcovou obrubou. Voda okapní budiž svedena pod chodníkem do uličního kanálu přímo. Pozemek přede stav. čarou nutno odstoupiti k založení náměstí zdarma.²⁴ Stavební komise v rámci řízení signovala posuzovaný plán vypracovaný Eduardem Thymem (obr. 8).²⁵ Nejdůležitější plány zachycující půdorys přízemí, IINP, III NP a pohled na fasádu se v archivu již bohužel nenacházejí. Pravděpodobně je někdo v průběhu doby zcizil.

14. června bylo vydáno dlouho očekávané stavební povolení za následujících obecně platných podmínek: dodržena bude stavební čára; oznámeno bude započítí stavby; veškeré dveře a okna do ulice nebo veřejného prostranství ústící se budou alespoň v přízemí dovnitř otvírati; bude provedena nepromokavě vyzděná žumpa s cementovou omítkou; komíny budou svedeny až do sklepů a pro kominíka bude zřízen můstek; podlahy přízemku budou položeny minimálně 45 cm nad korunu ulice; před vchodem nesmí se předložit žádné stupně; veškeré zdivo bude ztuženo a svázáno kleštinami; štítní zdi musí být ode všeho krovového dříví úplně osamoceny; ohnivzdorné dveře na půdu budou osazeny v kamenném ostění; pozemek v délce 12,10 m k rozšíření ulice potřebný nutno obci bezplatně odstoupiti; po celé délce 12,10 musí stavebník zříditi vkusný trvalý kamenný dlaždicový nebo mozaikový chodník v šířce 2m s pískovcovou obrubou; s užíváním a obýváním této stavby nesmí se započít před kollaudací; odvádění splašků z domu musí se dít zvláštním kanálem do uličního kanálu hlavního, podobně voda z okapních rour pod chodníkem musí se odvésti přímo do kanálu.²⁶

Následující měsíc žádal MUDr. Breth titulovaný jako majitel zbořeníště o změnu půdorysu zamýšlené stavby dvouposchoďového domu a dodal nově vyhotovený plán. Konkrétně se jednalo o postavení zadní budovy o tři metry dále do hloubky parcely, než bylo původně plánováno. Tato změna měla přinést lepší osvětlení chodby, možnost zřízení pavlače a zvětšení dvora. Jelikož byla popsána změna stavební komisí vyhodnocena jako „zlepšení věci ku povolení“, bylo této žádosti vyhověno.²⁷

Do roku 1909 je rovněž datován tzv. „Základní list“, kde jsou jmenováni konkrétní nájemníci – 9 osob²⁸ a Obchodní domy n.p.²⁹ V srpnu roku 1910 byla již stavba dokončována, a proto žádal majitel domu o povolení k užívání a obývání této novostavby a zároveň se opětovně zavázal ke zřízení chodníku dle pozdějšího nařízení.³⁰ Této žádosti bylo vyhověno a počátkem září byla provedena kolaudace objektu. V rámci jejího protokolu byly sepsány

²⁴ Protokol o stavební komisi ve Dvoře Králové nad Labem, 3. 6. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²⁵ Plán na postavení 2. patrového domu na čísle parc. 75 pro pana Dr. Ern. Bretha ve DKnL M1:100, půdorys sklady a sklepy, vazba a podkroví, přední půdorys vazby, řez stavitel Ed. Thym, tento nákras byl zkoumán při stavební komisi 3. 6. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²⁶ Stavební povolení, 14. 7. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²⁷ Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 16. 8. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57. Stavební povolení, 12. 12. 1909, Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 19. 3. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

²⁸ Vilém Pícha – služební byt domovnícký, Marie Pacáková, Obchodní domy, n.p., Rudolf Kämpf, Václav Kulhánek, Vladimír Moravec, Michael Vatuňa, Jarmila Štěrbová, Petr Marek, Břetislav Menšík

²⁹ Základní list, 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³⁰ Žádost městskému stavebnímu úřadu, 9. 8. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

jednotlivé místnosti: „Podzemí: dvorní budova z prádelny a sklepů; Přízemí: 2 krámy, písárna, registratura, kloset, vestibul, chodba, schodiště, dvorní budova ze dvou bytů s kuchyní a 1 pokojem, předsíní, chodbou a closetem; I. poschodí: ložnice, jídelna s arkýřem, salon, dětský pokoj, kuchyně, spíž, předpokoj, kloset chodba a schodiště, dvorní budova ze dvou ordinačních místností, čekárny, pokoje cizinců?, komory, chodby a closetu; II. poschodí: 3 pokoje, ložnice, kuchyně, spíž, closet, chodba a schodiště; zadní budova z 1 bytu o kuchyni a pokoje, z 1 bytu o kuchyni a jednom pokoji a koupelny 1 closetu a chodby.“³¹ Koncem září bylo uděleno rovněž povolení k obývání domu.³² V září téhož roku zažádal majitel novostavby o nové stavební povolení, tentokrát na stavbu dřevníků v hloubce parcely, k němuž přiložil stavební plán (obr. 9).³³ Žádost byla vzápětí kladně vyřízena.³⁴

V dalších letech byla nahlášena v domě pouze jedna drobná úprava. Roku 1913 byl zřízen v II. patře tohoto domu nový kloset.

V roce 1924 se MUDr. Arnošt Breth obrátil na městskou radu s prosbou o pomoc s prosakující vodou. Dle názoru jeho znalce prosakovala do sklepa a prádelny voda z obou sousedních domů.³⁵ Na základě této žádosti byla svolána za měsíc komise, která po prohlédnutí suterénních prostor konstatovala: „že ve sklepě domu čp. 57 zeď při chodbě stojící směrem k domu Richtra jest při dlažbě celkově zavlhla a na jednom místě bylo docela dobře pozorovati prýštiti vodu ze zdiva asi 30 cm nad dlažbou. Poté odebrala se komise do prádelny domu čp. 57 a shledala, že v rohu prádelny směrem k sousedovi Dr. Reinbergrovi vytéká špinavá tekutina a že i zdivo jest okolo tohoto výtoku zamočené. Poté prohlédla komise dvorek domu čp. 57 a shledala, že jest vycementovaný, a že v něm jest cementová jímka. Vedle namočeného rohu při prádelně svedena jest okapová voda z domu čp. 57 do kanalizace. Po té odebrala se komise do domu p. Richtra a na dvoře zjistila, že prádelna přiléhá těsně k domu čp. 57 v těch místech, kde ve sklepě se objevuje vlhko a shledala, že dlažba cementová v prádelně jest popraskána, vykazuje značné trhliny a otvory, jimiž voda odpadová od výlevky se značně ztrácí, takže jest docela možnost, že nastává podmáčení vedlejší zdi domu čp. 57. Pak komise odebrala se do domu Dr. Reinbergra a na dvoře tohoto domu shledala hnojiště nevycementované, které jest umístěno zase v těsném sousedství prádelny domu čp. 57, takže i zde jest možnost, že případně močůvka promáčí. Po zjištění všech těchto kolností dospěla komise k závěru, že nařizuje se všem majitelům uvedených domů, aby jímky uvedli do řádného stavu, p. Richter aby upravil dlažbu v prádelně a Vy, aby jste nechal prohlédnout okapové roury.“³⁶

Další známé stavební úpravy na předmětném domě proběhly až v roce 1931. V září roku 1931 zažádala firma BAŤA, a. s. o stavební povolení k následujícím úpravám: „Přízemí domu č.p. 57 stávající prodejna má býti rozšířena tím způsobem, že jednak staré stávající příčky se vybourají, jednak přistaví se směrem do dvora nová část. Stropní konstrukce bude podchycena železnými nosiči uloženými jednak na starém zdivu, jednak na nově zřízených

³¹ Protokol o kollaudaci přestavby čp. 57, 2. 9. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³² Povolení k obývání, 26. 9. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³³ Žádost o stavební povolení, 15. 9. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Plán na postavení dřevníků na dvoře novostavby domu č.p. 57 pana MDr. E. Bretha ve Dvoře Králové nad Labem, M1:100, situace, půdorys, řez, pohled, 9. 10. 1915, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.
, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³⁴ Stavební povolení, 13. 10. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³⁵ Dopis městské radě, 18. 6. 1924, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³⁶ Zápis z komise, 18. 7. 1924, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

železobetonových pilířích. Stávající vchod do prodejny z domovní chodby bude uzavřen a posunut ke schodišti. Okna ve schodišti budou zazděna a schodiště osvětleno nově zřízenými okny vedoucími do dvora. Nově přistavená část směrem do dvora bude mít stejnou výšku 3,55m jako stávající prodejna. Kromě této adaptace má se provést ještě úprava dvorní stavby, a sice rovněž v přízemí tím způsobem, že se některé stávající příčky vybourají, čímž povstane jednotná místnost, která má sloužit za správkárnu, na místě vybouraných příček železnými nosiči podchytá se stropní konstrukce. Přístup do správkárny bude z hlavní chodby domovní. Směrem do ulice naznačené úpravy nepadají na váhu, ... směrem k sousedu p. Adolfo Váلكovi zřizuje se podél hranice nová cihelná zeď 45 cm silná na vlastním pozemku bez jakýchkoliv otvorů do výšky 4,70m nad niveau dvora. Nové komíny žádné zřizovány nejsou...“ Stavbou byl pověřen architekt Eduard Pešek, jako sousedé a zájemníci byly ke komisionálnímu řízení přizváni Arnošt a Hermína Brethovi (č.p. 57), Emil Richter (č.p. 57) a Adolf Válka (č.p. 56).³⁷ Součástí žádosti byly dva plány vypracované již výše jmenovaným architektem a statický výpočet (obr. 10 a 11).³⁸ Přestavba byla počátkem října téhož roku povolena za předpokladu, že budou splněny všeobecné podmínky stavebního řádu.³⁹

Po provedení přestavby prodejny byla podána žádost berní správě o osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora od daně činžovní. Potřebné doklady byly přislíbeny po jejich vydání obcí Královédvorskou. Předmětnou žádost podal advokát JUDr. František Pařez, pověřený Arnoštem a Hermínou Brethovými.⁴⁰ Žádost byla posléze doplněna dodatkem o prodloužení lhůty na dodání všech potřebných dokladů.⁴¹ Podaná žádost byla definitivně vyřízena až po pěti letech (více dále v textu).

V dubnu 1932 byla provedena kollaudace přestavby s tím, že správkárna nebyla doposud realizována. Následující měsíc bylo uděleno povolení k jejímu užívání.⁴² V dokumentu nazvaném „Vysvědčení stavby“ jsou pak nově vyjmenovány jednotlivé místnosti domu: podzemí – sklepy, prádelna, schodiště do přízemí; přízemí – chodba, prodejna fy „Baťa“, kloset, chodba, kuchyň, 3 x pokoj, schodiště do I. patra; I. patro – chodba, kloset, kuchyň, pokoj, ord. Místnost, pokoj, komora, předsíň, kloset, spíž, komora, kuchyň, ložnice, 3 x pokoj, schody do II. patra – předsíň, kloset, 3 x pokoj, kuchyň, koupelna, předsíň, kloset, komora, spíž, kuchyň, ložnice, 3 x pokoj, schody do podkroví; podkroví: chodba, komora, komora, půda, půda, podkrovní světnička, chodba, půda.⁴³

Dva roky po rozšíření prodejny zlínské firmy Baťa, tedy v roce 1934, bylo opět zažádáno o povolení ku zřízení správkárny. Tentokrát navrhl provozovnu architekt a stavitel Karel

³⁷ Žádost o stavební povolení městskému stavebnímu úřadu od firmy Baťa, a.s., 9. 9. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Protokol o stavební komisi, 17. 9. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³⁸ Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, půdorys přízemí a Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, řez A_B, řez C_D, srpen 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Statický výpočet, 7. 9. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

³⁹ Povolení ku přestavbě domu č.p. 57, 7. 10. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴⁰ Žádost o osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora od daně činžovní, 11. 1. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴¹ Dodatek k žádosti depres. 12/1 1932 za osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora čp 57 od daně činžovní, 25. 4. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴² Žádost MUDr. Arnošta Bretha o schválení přestavby krámu a povolení k užívání, 25. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L.; Protokol o kollaudaci přestavby čp. 57, 4. 5. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.; Povolení k užívání přestavby č.p. 57 ve Dvoře Králové nad Labem, 19. 5. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴³ Vysvědčení o dokončení stavby, 19. 5. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

Jarolímek (obr. 12).⁴⁴ V říjnu bylo konáno komisionální šetření, v jehož protokolu je uvedeno, že: „Dílna jest umístěna v přízemí dvoupatrového obytného domu (sousedí A. Válek a E. Richter). Dílna jest přístupna z domovní chodby 150 cm široké přes předsíni jež současně slouží za skladiště pneumatik a jest v ní umístěna prašná komora a současně slouží předsíni tato za vchod a šatnu pro dětskou školkou, která jest umístěna na druhé straně provozovny. Dílna jest o půdorysných rozměrech 3,60 x 8,42 m a o průměrné výšce 3,40 m. Podlaha jest obyčejná prkenná, strop jest zaklenutý do travers. Přirozené osvětlení dostává se místností ze sousedního dvora třemi okny. ... Přirozené osvětlení dílny je obzvláště v zimní době nedostatečné. Umělé osvětlení děje se elektrickými žárovkami.... Od leštících kotoučů provedeno jest odsávací zařízení, kterým se prach odsává do prašné komory umístěné v předsíni před vchodem do dílny. V dílně pracuje 6 pomocných sil. V dílně je vodovod. Kloset nalézá se poblíže dílny a jest přístupný z domovní chodby a jest také používán dětskou školkou. Vzhledem k značnému počtu zařízení, které jest v dílně umístěno jsou půdorysné rozměry dílny nedostatečné. Rovněž ventilace v oknech není postaráno. Vzhledem k výsledku dnešního řízení a vzhledem k tomu, že dílna není dostatečně osvětlena, nemá dostatečných půdorysných rozměrů, není při ní postaráno o samostatný záchod navrhuje komise, aby schválena pouze provizorně byla a to nejdéle do konce III. 1935, do kteréžto doby jest firma povinna postarati se o vyhovující provozovny a zažádati za její schválení a za podmínek obsažených v příloze živnostenského inspektora, která činí nerozlučnou součást tohoto protokolu.“⁴⁵ Dle citovaného protokolu bylo poté uděleno provizorní povolení ke zřízení tovární správkárny obuvi.⁴⁶ V létě roku 1935 byl opravdu předložen plán na adaptaci správkárny a bylo zažádáno o stavební povolení (obr. 13). Dle protokolu stavební komise měla být provozovna upravena tímto způsobem: „Dvorní stavba při domě čp. 57 má býti upravena na správkárnu tím způsobem, že se vybourají dvě cihelné příčky 2,95 a 3,3 m dlouhé, dále zeď 3,85 m dlouhá, 45 cm silná. Při stávajících komínech se zřídí z části nová příčka dutá s nosnými pilíři, na nichž spočívají železné nosiče. Do správkárny zřídí se vchod 85/200 cm veliký. Výška správkárny bude měřiti 3,05 m. Správkárna opatří se kromě toho novou betonovou podlahou.“ Následně byla jmenovaná přestavba úředně povolena.⁴⁷ K

Ještě téhož roku požádal MUDr. Arnošt Breth o povolení k opravě fasády, v čemž mu bylo vyhověno.⁴⁸ O půl roku později oznamuje firma BAŘA, a. s., že ve své prodejně provedla novou podlahu, na dvoře betonovou dlažbu ve správkárně malé opravy.⁴⁹ Na konci roku 1936 pak zažádala firma BAŘA, a. s. o udělení živnostensko-právního povolení k provozování pedikúry. Opět bylo svoláno komisionální šetření, v jehož zápisu je uvedeno: „Pedikérská provozovna umístěna jest v čp 57 na Masarykově náměstí ve DKnL a to v zadní části domu firmy „Bařa“. Podlaha jest o půdorysné ploše 4,9 x ? a o výšce 3,6 m. Podlaha jest opatřena gumou a jest od prodejny zvýšena o 20 cm. Prostor pro pedikúru o ploše?? jest rozdělen ve 3 boxy, vzájemně od sebe oddělené, ?? prodejny záclonami zavěšenými na kovových tyčích. Stěny jsou opatřeny olejovým nátěrem do výše 1,70 m nad podlahu provozovny. Přirozené

⁴⁴ Nákras na správkárnu obuvi fmy BAŘA v domě č.p. 57 Masarykovo náměstí v místě, M1:100 půdorys, řez, září 1934, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴⁵ Protokol z komisionálního šetření, 4. 10. 1934, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴⁶ Povolení ku zřízení tovární správkárny obuvi, 14. 10. 1934, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴⁷ Plán Adaptace správkárny, Bařa a.s. Zlín M: 1:50, půdorys, řez, 24. 7. 1935; Žádost o stavební povolení, 12. 8. 1935; Protokol o stavební komisi, 14. 8. 1935; Povolení ku stavbě 24. 8. 1935; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴⁸ Žádost MUDr. Arnošta Bretha stavebnímu úřadu, 4. 9. 1935, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁴⁹ Oznámení stavebnímu úřadu, 27. 4. 1936, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

osvětlení dostává se provozově 1 oknem o rozměrech ?? a ventilačního křídla. Třetí box umístěný v rohu není přímým světlem dostatečně osvětlen. Pitná voda běže se z městského vodovodu, vytápění provozovny jest postaráno kamny, které jsou postaveny veřejně. Pro ohřívání vody se používá plynového vaříče, který jest zavěšen na pilíři okna. Umělé osvětlení elektrickými žárovkami. Elektrické vedení neodpovídá předpisům čl. svazu elektrotechnického. Strop jakož i část stěn nad emailovým nátěrem jsou omítnuty a vytonovány. O záchody jest postaráno při prodejně a dílně.“ Komise krom obecných předpisů navrhuje za účelem přirozeného osvětlení rohového boxu zřízení okna se sklopným ventilačním křídlem.⁵⁰ 8. března 1937 byla získána nutná „koncesse ku provozování vedlejšího závodu pro pěstění nohou (pedikérského).“⁵¹

V roce 1937 je opět řešeno osvobození od činžovní daně, o které bylo zažádáno již v roce 1931. Berní úřad však žádost po půl roce zamítá, jelikož „... stavbu Vámi provedenou nelze subsumovati pod žádný z druhu staveb uvedených v §134... Jak bylo 5. dubna 1937 protokolárně zjištěno, provedl jste toliko v přízemí tohoto domu a jeho nádvorního traktu vnitřní změny místností vybouráním příčných zdí uvnitř budovy a provedenou přístavbou nevznikla celá nová místnost, ale místnost stará byla pouze rozšířena...“⁵²

V dubnu roku 1941 je vydáno dodatečné povolení ku zřízení správkárny punčoch.⁵³ Pravděpodobně se jedná o již zmiňovanou správkárnu obuvi vystavěnou v roce 1934.

Ve válečných letech, konkrétně v roce 1942, probíhají dispoziční úpravy přízemí přední budovy. V podstatě se jedná o opětovné přepažení velké prodejny pro potřeby Kreditanstalt der Deutschen.⁵⁴ Dále měly být v tomto roce v přízemí zřízeny dva nové byty z komerčních prostor.⁵⁵ K daným přestavbám se v archivu nacházejí dva plány – přestavba přední části od Ing. Rudolfa Jochmana a plán nově zřizovaného WC od Ing. Alfreda Finka (obr. 14 a 15).⁵⁶

Po skončení války byla Kreditanstalt der Deutsche přeměněna na Pražskou úvěrní banku. Ta zde sídlila až do roku 1949, kdy byla předána panu F. Dubskému, hromadnému národnímu správci.⁵⁷

Další drobná úprava předmětného objektu je v písemných pramenech zaznamenána až v šedesátých letech. Jednalo se o zřízení koupelny z části stávající kuchyně v bytě s. Matějky na tehdejší Gottwaldově náměstí.⁵⁸ Dle fotografií, je do těchto let rovněž datována značně

⁵⁰ Protokol z místního komisionelního šetření, 14. 12. 1936, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵¹ Výměr okresního úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, 8. 3. 1937, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵² Protokol sepsaný u berní správy MUDrem Arnoštem Brethem, 5. 4. 1937, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Dočasné osvobození od daně domovní pro stavební úpravu domu čp. 57, 27. 10. 1937, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵³ Povolení ku zřízení a užívání provozovny, 15. 4. 1941, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵⁴ Bauangelegenheiten im Hause Nr. 57 in Königinhof a./E., 20. 10. 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵⁵ Ansuchen um Baubeeilligung im Hause Nr. 57, 17. 11. 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵⁶ Umbauarbeiten in den Erdgeschossräumen des Hauses 57 der Kreditanstalt der Deutschen, M1:100, Erdgeschoss, srpen 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Zubau des klosettes, erdgeschoss, schnitt, 1:50 – Kreditanstalt der Deutschen, 14. 11. 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵⁷ Předání domu čp. 57 ve Dvoře Králové n/L do hromadné národní správy, 9. 8. 1949, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁵⁸ Žádost o povolení ke stavbě koupelny, 25. 8. 1965, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Rozhodnutí o přípustnosti stavby, 15. 9. 1965, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

necitlivá úprava omítek hlavního průčelí, jež není v písemných pramenech obsažena.⁵⁹ V následujících sedmdesátých letech městský národní výbor obdržel pouze dvě žádosti o zapojení plynového topidla GAMAT s odvedením spalin do hlavní a dvorní fasády (II. poschodí, Michal Vatuňa a Jarmila Štěrbová).⁶⁰

V osmdesátých letech proběhly úpravy domu, které výrazně poznamenaly vzhled jeho hlavní fasády. Podnik Potravinový Hradec Králové v žádosti o povolení stavebních úprav uvedl: „*Bude provedena výměna starých dřevěných výkladců za nové (kovové) a budou provedeny drobné stavební úpravy. Předmětem těchto prací jsou opravy stávajícího stavu (opadaná omítka), nikoli stavební opravy, pro které by bylo nutné žádat o stavební povolení.*“ MNV neměl k úpravám námitek.⁶¹

V roce 1992 byly ohlášeny dílčí úpravy přízemí soužícího stále jako samoobsluha: výměna zárubní za účelem zajištění vyšší bezpečnosti proti vloupání; vybourání 2m³ zdiva za účelem rozšíření vstupu do skladu; vybourání klece na obaly v zadním traktu za prodejnu na stávající betonové ploše a propojení tohoto prostoru betonovým pásem se stávající rampou; rekonstrukce výkladce a vstupních dveří, oprava fasády a štukové výzdoby, výměna okapové rampy a nátěr fasády průčelí do náměstí.⁶² O měsíc později vydal Okresní úřad v Trutnově závazné stanovisko, podle něhož měla být provedena pouze úprava parteru a výměna stávajících výkladců a dveří.⁶³ Městský úřad se dne 28. 9. 1992 vyjádřil, že povoluje úpravy spočívající ve: „fasádních štukových úpravách, nátěrech, výměně výkladců, okapové roury...“⁶⁴

Od července roku 1997 do současnosti je část přízemí domu čp. 57 a 56 pronajata firmě Korda s.r.o. Majitelem domu čp. 57 je Domovní správa města Dvůr Králové nad Labem.⁶⁵ V roce 1997 byl vypracován projekt na změnu užívání objektu na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením (obr. 17).⁶⁶ Dle ohlášených stavebních úprav zde měly být nově provedeny sanační omítky, dlažby, obklady; otlučeny stávající omítky a obklady, vybourána dlažba.⁶⁷

O rok později měla být dle ohlášení stavebních úprav vyměněna okenní křídla za nová stejného rozměru a materiálu (dřevo), zastřešena veranda, opraveny vnitřní omítky, opravena el. instalace, vodovodní rozvody a vytápění. Městský úřad proti jmenovaným úpravám neměl námitek.⁶⁸

⁵⁹ Fotografie 6395-99 (1. 5. 1960), 8598-99 (1960), archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6395-99, Městské muzeum DKnL.

⁶⁰ Žádost o zapojení plynového topidla GAMAT, 1. 6. 1973; Žádost o zapojení plynového topidla GAMAT, 4. 6. 1973; Vyústění plynových spalin u čp. 57, 6. 6. 1973; Vyústění plynových spalin u čp. 57, 6. 6. 1973; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶¹ Žádost o povolení stavebních úprav v čp. 57 na Gottwaldově náměstí, 10. 2. 1984, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Sdělení k ohlášení stavební úpravy, 11. 3. 1985, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶² Ohlášení stavebních úprav, 9. 9. 1992, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶³ Závazné stanovisko k obnově kulturní památky, 10. 9. 1992, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶⁴ Sdělení k ohlášení stavební úpravy, 28. 9. 1992, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶⁵ Smlouva o nájmu nebytových prostor, 21. 7. 1997, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶⁶ Změna užívání objektu čp. 57 a 56 na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením, Náměstí T.G.M. – Dvůr Králové nad Labem p.p.č. 75 a 74/1, září 1997, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶⁷ Ohlášení stavebních úprav, 2. 9. 1997, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁶⁸ Ohlášení stavebních úprav, 1. 6. 1998, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Sdělení k ohlášení stavebních úprav, 22. 7. 1998, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

V průběhu roku 2001 byla provedena „změna užívání přízemí č.p. 57 a části č.p. 56 z prodejny na prodejnu masa a lahůdek s občerstvením.“ V rámci úřední korespondence se mimo jiné dozvídáme o prodeji sousedního domu č.p. 56 stávajícímu majiteli Romanu Chaloupkovi.⁶⁹

Roku 2004 bylo vydáno závazné stanovisko na výměnu oken v průčelí objektu a v dvorní části čp. 57. Pro výměnu oken byly stanoveny následující podmínky: v případě opravy dožilých částí oken bude důsledně respektována stávající profilace jednotlivých dřevěných prvků a způsob zasklení, nátěry budou konzultovány se zástupci NPÚ; kování bude repasováno či replikováno; přistoupí-li se ke zhotovení nových truhlářských prvků, budou to přesné repliky oken původních a to včetně kování, nátěr bude konzultován se zástupci NPÚ.⁷⁰ Téhož roku byla ohlášena výměna oken, jednalo se však pouze o pět oken mimo hlavní fasádu v bytě č. 21. Nová okna byla zhotovena dle podmínek výše citovaného závazného stanoviska.⁷¹

V roce 2005 byl objekt zapsán do Ústředního seznamu kulturních památek ČR.

O tři roky později, tedy v roce 2008, byl proveden propočet nákladů na opravu oken, přičemž oprava oken v hlavním průčelí byla vyčíslena na částku 418 087 Kč.⁷² V prosinci téhož roku bylo vydáno nové závazné stanovisko týkající se rekonstrukce průčelí předmětného domu A oprava vnější omítky průčelí do náměstí, B oprava oken včetně nátěru, C výměna krytiny střechy, D oprava komínů.

Akce byla povolena za následujících podmínek:

A - po postavení lešení bude vyhodnocen stav omítek, ty nebudou odstraňovány, ale pouze posouzeny a konzultovány se zástupci památkové péče; dále bude proveden restaurátorský průzkum; bude zhotoven nový vápenný nátěr a oplechování z měděného plechu; bude proveden detailní návrh truhlářských prvků včetně nátěrů

B - stávající okna budou opravena a repasována, krycí nátěr bude v bílé barvě

C - bude užitá tvarovaná krytina Lindab

D - komíny budou opraveny a opatřeny omítkou s nátěrem v odstínu základních ploch fasády⁷³

Před započítáním postupné obnovy objektu byl podán návrh na změnu střešní krytiny. Střešní plášť měl být proveden z dánského obdélníku Dominant, imitujícího břidlici v matové černé barvě. Pro oplechování ploch s malým sklonem, úžlabí střešních rovin a za štítem, včetně

⁶⁹ Nebytový prostor v č.p. 56 a 57, Nám. T. G. M., 11. 7. 2001; Návrh na vydání rozhodnutí o povolení změny užívání stavby, 31. 8. 2001; Oznamování o zahájení řízení o změně užívání stavby a pozvání k ústnímu jednání spojenému s místním šetřením, 5. 9. 2001; Protokol o průběhu ústního jednání spojeného s místním šetřením, 14. 9. 2001; Vyjádření k řízení o změně užívání přízemí čp. 57 a části čp. 56, 14. 9. 2001; Rozhodnutí o povolení změny užívání stavby, 19. 9. 2001; Nebytový prostor v č.p. 56 a 57, Nám. T. G. M., 25. 9. 2001; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁷⁰ Rozhodnutí – závazné stanovisko, 12. 8. 2004, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁷¹ Ohlášení udržovacích prací, 24. 8. 2004, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Sdělení k ohlášení udržovacích prací, 6. 9. 2004, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁷² Propočet nákladů na opravu oken, 27. 2. 2008, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁷³ Rozhodnutí – závazné stanovisko, 1. 12. 2008, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

dešťových svodů, měl být použit plech systému Rhezink nebo Lindab černé barvy.⁷⁴ Následně byla výměna střešní krytiny provedena.⁷⁵

V roce 2010 měly být provedeny udržovací práce na objektu spočívající v opravě vnější omítky a výplní otvorů. Realizována byla výměna výplní všech otvorů v přízemí (stejně provedení jako předchozí výplně), nově bylo provedeno členění fasády v přízemí a okna byla opatřena novým ochranným nátěrem. Fasáda ve vyšších podlažích zůstala až do současnosti neopravena.⁷⁶

⁷⁴ Usnesení o změně střešní krytiny, dešťových svodů a oplechování na domě čp. 57 na náměstí T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 15. 4. 2009, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁷⁵ Oznámení udržovacích prací bytového domu čp. 57, 14. 5. 2009; Souhlas s ohlášenými udržovacími pracemi, 17. 6. 2009, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁷⁶ Oznámení udržovacích prací bytového domu čp. 57, 16. 10. 2009, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Souhlas s ohlášenými udržovacími pracemi, 21. 10. 2009, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

4. Prameny, mapy a plány, ikonografie, edice pramenů, literatura

4.1. Prameny

Archiv Městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, č.p. 57

Žádost Antonína Jandy Městskému úřadu ve Dvoře Králové n. L., 25. 11. 1903
Protokol o stavební komisi ve Dvoře Králové n. L., 25. 11. 1903
Policejní oznámení strážníka Václava Antonína na Antonína Jandu, 9. 8. 1904
Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 15. 5. 1908
Dopis starosty města MUDr. Arnoštu Brethovi, 6. 6. 1908
Žádost Ernesta Bretha starostenskému úřadu, 22. 6. 1908
Protokol o stavební komisi, 9. 7. a 31. 7. 1908
Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 13. 7. 1908
Dopis okresního starosty městskému úřadu, 17. 11. 1908
Dopis okresního starosty městskému úřadu, 28. 1. 1909
Stížnost C. K. správnímu soudnímu dvoru ve Vídni proti zemskému výboru království Českého v Praze, 11. 2. 1909
Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 19. 3. 1909
Protokol sepsaný u městského úřadu ve Dvoře Králové, 12. 5. 1909
Protokol o stavební komisi ve Dvoře Králové nad Labem, 3. 6. 1909
Stavební povolení, 14. 7. 1909
Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 16. 8. 1909
Stavební povolení, 12. 12. 1909
Základní list, 1909
Žádost městskému stavebnímu úřadu, 9. 8. 1910
Protokol o kollaudaci přestavby čp. 57, 2. 9. 1910
Žádost o stavební povolení, 15. 9. 1910
Povolení k obývání, 26. 9. 1910
Stavební povolení, 13. 10. 1910
Oznámení o zřízení klosetu, 12. 8. 1913
Povolení ku stavbě, 2. 10. 1913
Dopis městské radě, 18. 6. 1924
Zápis z komise, 18. 7. 1924
Žádost o stavební povolení městskému stavebnímu úřadu od firmy Baťa, a.s., 9. 9. 1931
Protokol o stavební komisi, 17. 9. 1931
Statický výpočet, 7. 9. 1931
Povolení ku přestavbě domu č.p. 57, 7. 10. 1931
Žádost o osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora od daně činžovní, 11. 1. 1932
Dodatek k žádosti depres. 12/1 1932 za osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora čp 57 od daně činžovní, 25. 4. 1932
Žádost MUDr. Arnošta Bretha o schválení přestavby krámu a povolení k užívání, 25. 1932
Protokol o kollaudaci přestavby čp. 57, 4. 5. 1932
Povolení k užívání přestavby č.p. 57 ve Dvoře Králové nad Labem, 19. 5. 1932
Vysvědčení o dokončení stavby, 19. 5. 1932
Protokol z komisionálního šetření, 4. 10. 1934
Povolení ku zřízení tovární správkárny obuvi

Žádost o stavební povolení, 12. 8. 1935
Protokol o stavební komisi, 14. 8. 1935
Povolení ku stavbě 24. 8. 1935
Žádost MUDr. Arnošta Bretha stavebnímu úřadu, 4. 9. 1935
Oznámení stavebnímu úřadu, 27. 4. 1936
Protokol z místního komisionálního šetření, 14. 12. 1936
Výměr okresního úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, 8. 3. 1937
Protokol sepsaný u berní správy MUDrem Arnoštem Brethem, 5. 4. 1937
Dočasné osvobození od daně domovní pro stavební úpravu domu čp. 57, 27. 10. 1937
Povolení ku zřízení a užívání provozovny, 15. 4. 1941
Bauangelegenheiten im Hause Nr. 57 in Königinhof a./E., 20. 10. 1942
Ansuchen um Baubeeilligung im Hause Nr. 57, 17. 11. 1942
Předání domu čp. 57 ve Dvoře Králové n/L do hromadné národní správy, 9. 8. 1949
Žádost o povolení ke stavbě koupelny, 25. 8. 1965
Rozhodnutí o přípustnosti stavby, 15. 9. 1965
Žádost o zapojení plynového topidla GAMAT, 1. 6. 1973
Žádost o zapojení plynového topidla GAMAT, 4. 6. 1973
Vyústění plynových spalin u čp. 57, 6. 6. 1973
Vyústění plynových spalin u čp. 57, 6. 6. 1973
Žádost o povolení stavebních úprav v č.p. 57 na Gottwaldově náměstí, 10. 2. 1984
Sdělení k ohlášení stavební úpravy, 11. 3. 1985
Ohlášení stavebních úprav, 9. 9. 1992
Závazné stanovisko k obnově kulturní památky, 10. 9. 1992
Sdělení k ohlášení stavební úpravy, 28. 9. 1992
Smlouva o nájmu nebytových prostor, 21. 7. 1997
Změna užívání objektu čp. 57 a 56 na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením, Náměstí T.G.M. – Dvůr Králové nad Labem p.p.č. 75 a 74/1, září 1997
Ohlášení stavebních úprav, 2. 9. 1997
Ohlášení stavebních úprav, 1. 6. 1998
Sdělení k ohlášení stavebních úprav
Nebytový prostor v č.p. 56 a 57, Nám. T. G. M, 11. 7. 2001
Návrh na vydání rozhodnutí o povolení změny užívání stavby, 31. 8. 2001
Oznámení o zahájení řízení o změně užívání stavby a pozvání k ústnímu jednání spojenému s místním šetřením, 5. 9. 2001
Protokol o průběhu ústního jednání spojeného s místním šetřením, 14. 9. 2001
Vyjádření k řízení o změně užívání přízemí čp. 57 a části čp. 56, 14. 9. 2001
Rozhodnutí o povolení změny užívání stavby, 19. 9. 2001
Nebytový prostor v č.p. 56 a 57, Nám. T. G. M., 25. 9. 2001
Rozhodnutí – závazné stanovisko, 12. 8. 2004
Ohlášení udržovacích prací, 24. 8. 2004
Sdělení k ohlášení udržovacích prací, 6. 9. 2004
Propočet nákladů na opravu oken, 27. 2. 2008
Rozhodnutí – závazné stanovisko, 1. 12. 2008
Usnesení o změně střešní krytiny, dešťových svodů a oplechování na domě čp. 57 na náměstí T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 15. 4. 2009
Oznámení udržovacích prací bytového domu čp. 57, 14. 5. 2009

Souhlas s ohlášenými udržovacími pracemi, 17. 6. 2009

Oznámení udržovacích prací bytového domu čp. 57, 16. 10. 2009

Souhlas s ohlášenými udržovacími pracemi, 21. 10. 2009

4.2. Mapy a plány

Mapy

Císařský povinný otisk stabilního katastru, 1841 (<http://archivnimapy.cuzk.cz>)

Stávající katastrální mapa (www.cuzk.cz)

Plány

Nástin k vystavění provisorní střechy na chlévě pana Ant. Jandy č.p. 57 ve Dvoře Králové n/L, M: neuvedeno situace, půdorys, řez, vazba, listopad 1903

Nákres na postavení 2. patr. domu na p. čís. 57 pro pana MDr. Ernesta Bretha ve Dvoře Králové M 1:500, situace, M 1:100 řez A-B, řez C-D, II. patro, půdorys krovu, pohled, nedatováno

Nákres na postavení 2. patr. domu na p. čís. 57 pro pana MDr. Ernesta Bretha ve Dvoře Králové M 1:100, půdorys sklepů, přízemek, první patro, nedatováno

Plán starého domu čp. 57 pana Dr.Arnošta Bretha ve DKnL, M1:100, půdorys, 2x řez, datováno razítkem městského úřadu 22. 6. 1908.

Plán na určení regulační čáry pro novostavbu domu čp. 57 pana Dr Arnošta Bretha, červen 1908, potvrzeno 22. 4. 1909.

Plán na postavení 2. patrového domu na čísle parc. 75 pro pana Dr. Ern. Bretha ve DKnL M1:100, půdorys sklady a sklepy, vazba a podkroví, přední půdorys vazby, řez stavitel Ed. Thym, tento nákres byl zkoumán při stavební komisi 3. 6. 1909.

Plán na postavení dřevníků na dvoře novostavby domu č.p. 57 pana MUDr. E. Bretha ve Dvoře Králové nad Labem M1:100, situace, půdorys, řez, pohled, 15. 9. 1910.

Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, půdorys přízemí, srpen 1931

Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, řez A_B, řez C_D, srpen 1931

Nákres na správkárnu obuvi fmy BAŤA v domě č.p. 57 Masarykovo náměstí v místě, M1:100 půdorys, řez, září 1934.

Adaptace správkárny, Baťa a.s. Zlín M: 1:50, půdorys, řez, 24. 7. 1935.

Umbauarbeiten in den Erdgeschossräumen des Hauses 57 der Kreditanstalt der Deutschen, M1:100, Erdgeschoss, sept. 1942.

Zubau des klosettes, erdgeschoss, schnitt, 1:50 – Kreditanstalt der Deutschen, 14. 11. 1942.

Plán výkladce č.p. 57, M 1:10, pohled, řezy, nedat. pravděpodobně 1992 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Změna užívání objektu čp. 57 a 56 na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením, Náměstí T.G.M. – Dvůr Králové nad Labem p.p.č. 75 a 74/1, září 1997.

Průčelí objektu čp. 57, Masarykovo náměstí, Dvůr Králové nad Labem, M1:50, pohled, 2008.

4.3. Ikonografie

1890: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-14, Městské muzeum DKnL)

Pravděpodobně 1893: Pohled ze severovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-45)

Nedatováno – před rokem 1907: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-18, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – mezi lety 1907 - 1909: Pohled do jihovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F809-47, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – mezi lety 1907 - 1909: Pohled do jihovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3445-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – mezi lety 1907 - 1909: „Richtrův obchodní dům se sukнем a módním zbožím“ (Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7)

Nedatováno – mezi lety 1907 - 1909: „Richtrův obchodní dům se sukнем a módním zbožím“ (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8575-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – mezi lety 1907 - 1909: Pohled na starý dům č.p. 57 (Archiv Městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, č.p. 57)

Nedatováno – mezi lety 1907 - 1909: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-4, Městské muzeum DKnL)

1909: Pohled na zbořeniště domu č.p. 57 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3362-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, pravděpodobně před rokem 1918: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-9, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, pravděpodobně před rokem 1918: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-10, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, před rokem 1918: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 11488-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, před rokem 1918: Pohled na dům Emila Richtra, Záložnu a část domu MUDr. Arnošta Bretha (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-17, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, před rokem 1918: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-11, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, před rokem 1918: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-2, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1909, před rokem 1918: Pohled ze severovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka (Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7)

Nedatováno – po roce 1909, před rokem 1930: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, F3025-2, F23-010, Městské muzeum DKnL)

1930: Pohled na část jižní strany náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3423-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1918, před rokem 1942: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3339-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1918, před rokem 1942: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3338-99, Městské muzeum DKnL)

10. 5. 1945: Pohled do jižní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6979-99, Městské muzeum DKnL)

1945: Pohled do jižní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6981-99, Městské muzeum DKnL)

10. 5. 1945: Pohled do jižní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6982-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1945, před rokem 1949: Pohled z podloubí na dům, č.p. 57 (archiv Městského muzea ve DKnL, F810-11, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – dle odstranění sochy Záboje z náměstí T. G. Masaryka rok 1950: Pohled do jihovýchodní části náměstí (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8416-99, Městské muzeum DKnL)

1. 5. 1960 Pohled na domy č.p. 57 – 59 na Masarykově náměstí (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6395-99, Městské muzeum DKnL)

1963: Pohled na domy č.p. 57 – 60 na Masarykově náměstí (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8598-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno, po roce 1960, Pohled na dům č.p. 57 ze střechy radnice a domu č.p. 2 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-7, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1963: Pohled do jihovýchodní části náměstí (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8577-99, Městské muzeum DKnL)

Nedatováno – po roce 1963: Pohled do jihovýchodní části náměstí (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8578-99, Městské muzeum DKnL)

1985: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8406-99, Město DKnL)

Nedatováno – po roce 1992: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8581-99, Městské muzeum DKnL)

1995: Dům č.p. 57 na náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 37-D-98 Městské muzeum DKnL)

4.4. Literatura

Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 300. ISBN 80-239-7530-7.

Jelinek Herman. Textilní průmysl ve Dvoře Králové nad Labem. Výsledky ankety. 1935, s. 54.

Kuča, Karel. Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku 1. díl A-G. Praha: Libri, 1996, s. 890. ISBN 80-85983-13-3.

Tomková, Eva - Jiříčková Alexandra - Kubelka Tomáš. Dvůr Králové nad Labem a okolí, historie a současnost ve fotografii. Dvůr Králové nad Labem: Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem, 2005, s. 144. ISBN 80-239-5776-7.

Kolektiv. Kronika města Dvora Králové nad Labem za rok 1950, s. 17.

<http://www.mudk.cz/customers/dvurk/storage/dokumenty/12955128201.pdf>

24. 2. 2012

5. Rozbor objektu

Bytový dům č.p. 57 je situován v jižní části náměstí T. G. Masaryka (dříve Zábojově a Gottwaldově náměstí). Jedná se o třípodlažní dům upravené dvojtraktové dispozice. Základní osou domu je dlouhá úzká mírně se zalamující chodba situovaná v západní části domu. Ta propojuje dvě jinak oddělené budovy, mezi nimiž se nachází malý dvůr. V přední budově je navíc vyzdviženo polopatro osvětlované dvojicí oken ústících do štítu hlavní fasády. Zadní budova je celá podsklepena. Komunikaci mezi podlažími obou částí zajišťuje jediné vřetenové schodiště umístěné v přední budově, do něhož se nastupuje z již zmíněné chodby. První nadzemní podlaží bylo, v průběhu doby využito pro komerční, úřední i bytové účely. Zbylá podlaží byla vždy užívána pouze k bydlení.

Obě části domu jsou kryty sedlovými střechami. Na střeše budovy je položena šablonová krytina BETERNIT imitující vzhled přírodní břidlice.

Hlavní průčelí budovy orientované do náměstí T. G. Masaryka nese výrazné secesní znaky, ačkoliv bylo v minulosti značně necitlivě „opravováno“. Jeho největší dominantou je poměrně veliký válcový arkýř umístěný v druhém nadzemním podlaží. Arkýři v současnosti chybí jeho spodní konzolové zakončení situované původně pod kordonovou římsou. Arkýř je kryt segmentovou měděnou střechou připomínající rozvítý květ. V její horní části se pak nachází drobná lucerna s vitrajovými výplněmi s výraznými zelenými terčíky. Protipólem k této poměrně masivní hmotě arkýře je výrazný polygonální štít s dvěma dvojicemi „akroterií“ ve stylu geometrické secese.

První a druhé nadzemní podlaží je odděleno plastickou římsou, pod níž se nachází široký pás vlysu se stylizovaným florálním motivem. Jednoduchou římsou je rovněž vizuálně oddělen pískovcovými deskami obložený sokl. Při krajích fasády vystupují ze základní plochy v přízemí dva pilastry, jejichž členění by zřejmě mělo vycházet z architrávového systému. Přízemí je dále ve vertikální ose členěno pěticí lizén nelogicky zúžených v jejich horní části. Osově souměrný parter prolamuje dvojice novodobých zaklenutých dveří při krajích fasády, mezi nimiž se nachází dvojice rozměrných výkladců. Skleněné výplně všech otvorů zasazené do dřevěných rámu jsou pročleněny dřevěnými prvky napodobujícími členění oken v třetím nadzemním podlaží (kosodélníky, horizontální a vertikální členění). Truhlářské prvky jsou opatřeny hnědým nátěrem.

Druhé, třetí a čtvrté nadzemní podlaží není striktně plasticky odděleno. Při bocích fasády včetně polygonálního štítu kontinuálně probíhá lizéna s odstupňovaným okrajem doplněná maskarony a stylizovanými florálními motivy s glazovanou mozaikou žluté a zelené barvy. Interiérové členění objektu je však na fasádě patrné dle arkýře a úrovní okenních otvorů. Veškerá okna nacházející se v těchto třech výškových úrovních jsou provedena jako špaletová a jsou opatřena recentním ochranným nátěrem bílé barvy.

Plochu arkýře v druhém nadzemním podlaží přerušuje čtveřice úzkých oken s nadsvětlíkem. Nadsvětlík je dále pročleněn subtilními příčlemi. Okna v arkýři nejsou zvládnutě obvyklými šambránami, nadokenními římsami a parapety. Od úrovně spodního zakončení měděné střechy se spouští ploché plastické prvky připomínající stuhy, jenž jsou překryty v horní části stylizovanou florální výzdobou s glazovanou mozaikou žluté barvy. Mezi nimi se nachází rovněž plastická výzdoba připomínající prvky antického kladí (architráv, vlys a římsa). Spodní část okna je pak zvládnutě podokenní římsou a florálním vlysem.

V základní ploše fasády jsou v popisované výškové úrovni situovány dvě dvojice oken. Poutce umístěné v jejich horní třetině je dělí v horizontální rovině. Okna jsou navíc vertikálně členěna do tří dílů, přičemž pouze střední díl je otevíratelný. Dvojice oken jsou doplněna přímými nadokenními římsami přerušenými ve střední části bohatě zdobeným klenákem. Z nadokenních říms se opět spouští stuhy tvořené jak zcela hladkými plochami tak pásy s plastickou stylizovanou florální výzdobou. Těsně nad okenními otvory se pak nachází drobný vlys.

Třetí nadzemní podlaží krom již výše popsané střechy arkýře pročeňuje čtveřice oken s přímými nadokenními osami různé výšky a podokenními římsami. Z podokenní římsy přerušené střešou arkýře navíc vystupuje plastická výzdoba zvyrazňující dynamickou střešní křivku. Všechna okna jsou zvyrazněna aktivními prvky připomínajícími šambrány s uchy, přičemž v horní rozšířené části je opět umístěn plastický stylizovaný florální dekor s glazovanou mozaikou žluté barvy. Okna jsou v horní třetině přeřata poutcem. Dvě krajní okna jsou vertikálně rozdělena do tří částí, zatímco dvě okna umístěná při střeše arkýře jsou v jejich spodní části dvoukřídlá. Skleněné okenní výplně, zejména u nadsvětlíků, jsou děleny subtilními příčlemi (kosodélníky, horizontální a vertikální členění). V základní ploše fasády se v popisované výškové úrovni nachází dvě plastické „pecky“ s glazovanou mozaikou žluté barvy, jež jsou pozůstatkem původní štukové výzdoby.

Polygonální štít prolamuje dvojice oken se segmenty hladké šambrány a podokenní římsou. Nad okny je umístěn rozměrný maskaron s květinovým věncem. Podokenní římsa je ve střední části přerušena florálním vlysem, z něhož pak na obě strany vychází perlovec rámuje obdélné pole. Okenní výplně tvoří tříkřídlá okna přeřatá v horní třetině poutcem. Skleněné výplně nadsvětlíku jsou dále předěleny dvěma vertikálními příčlemi. V základní ploše fasády jsou opět dochovány „pecky“ s glazovanou mozaikou žluté barvy, jež jsou relikty bohaté štukové florální výzdoby.

Do fasády v druhém a třetím nadzemním podlaží ústí spaliny plynového topení.

5.1. Restaurátorský průzkum

Restaurátorský průzkum zaměřený na původní barevné řešení fasády a identifikaci maltoviny z konzoly mezi bočními okny prvního patra byl proveden Ing. Karolem Bayerem a MgA. Josefem Červinkou. K předmětnému průzkumu byla použita metoda optické mikroskopie (OM) a mikroanalýza pomocí rastrovacího elektronového mikroskopu s RT energodisperzním analyzátozem (REM-EDX). Vzhledem k novodobým úpravám fasády byly odebírány vzorky pouze z jejich plastických prvků.

Z veškerých odebraných vzorků byl proveden nábrus, který byl fotodokumentován při bílém odraženém světle při dvacetinásobném až stonásobném zvětšení. Poté byly na vzorcích identifikovány jednotlivé barevné vrstvy. Nábrus vzorku č. 5 byl navíc zkoumán pomocí rastrovacího elektronového mikroskopu *FEI Quanta 200* s RTG energodisperzním analyzátozem. Na nábrusu maltoviny tohoto vzorku byly v optickém mikroskopu viditelné částice kameniva i částice pocházející z pojiva maltoviny. Maltovina je tvořena pouze jednou vrstvou, nanesení více vrstev lze vyloučit. Prozkoumání nábrusu pomocí rastrovacího elektronového mikroskopu poukázvalo rovněž na přítomnost dvou typů částic v základní hmotě (v pojivu) maltoviny. Poměrně hojné byly částice pocházející z použitého pojiva. Byly tvořeny hlavně fragmenty nehydratovaných slínekových částic a nedostatečně vypálenými

částicemi pojiva. Pojivo bylo vysoko hydraulické a přítomnost různorodých slínkových částic od „přepálených“, sklovitých částic, přes správně vypálené, hrubší, částečně hydratované fragmenty slínku až po výše zmiňované nedostatečně vypálené úlomky vápence použitého na pálení. Prvkové složení základní hmoty (vysoký obsah sloučenin Si), různorodost a fázové složení (převažují C-S fáze, přítomny jsou také C-A a C-S-A-F fáze) poměrně hrubozrnných slínkových částic odpovídají vysoko hydraulickému pojivu na bázi románského cementu.

Ačkoliv byly odebrány pouze vzorky z plastických prvků fasády, na základě provedených analýz je možné předpokládat jednobarevné řešení fasády. S největší pravděpodobností mohla být nejstarší barevná povrchová úprava tvořena barvou románského cementu (kufsteinského vápna), jak bylo pro úpravu tohoto typu fasád příznačné. První barevností, na které se všechny odebrané vzorky shodují, je zelený nátěr. Ten dokládá i historická kolorovaná fotografie (obr. 34). Třetí barevná úprava je stávající bílo okrová kombinace. Na základě výsledku analýzy odebrané maltoviny lze předpokládat, že se jedná o maltovinu pojenou románským cementem. Jako kamenivo byl použit křemenný písek.⁷⁷

⁷⁷ Text je téměř přesným přepisem jmenovaného průzkumu; Červinka J., Orientační restaurátorský průzkum fasády domu č.p. 57, nám. T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 2012

6. Stavební historie

Nejstarší informace o stávající parcelě st. 75 pochází z císařského povinného otisku stabilního katastru datovaného do roku 1841.⁷⁸ V této době byla zkoumaná plocha rozdělena na dvě stavební parcely 75 a 76, na nichž se nacházely dva domy přisedající okapovou zdí. Na nejstarších fotografiích datovaných přibližně na přelom 19. a 20. století se nachází již pouze jeden dům, jehož půdorysné schéma včetně zastřešení pravděpodobně vychází ze starší situace zachycené zeměměřiči o půl století dříve.⁷⁹ Půdorysné uspořádání tohoto přízemního domu je přesně zdokumentováno na plánu z roku 1908, jenž byl vyhotoven v souvislosti s jeho demolicí. Jedná se o trojtraktový dům pana Antonína Jandy s komunikační chodbou ve středním traktu. Severní část domu sloužila k prodeji zboží, zatímco zadní část domu a podkroví bylo zřejmě privátní. V dvou krajních traktech se nacházela schodiště propojující obě výškové úrovně domu. Objekt byl kryt dvojicí sedlových střech. Prosté hladké průčelí s trojúhelníkovým štítem bylo rozčleněno římsami do tří výškových úrovní. V přízemí prolamovala stěnu trojice vstupů a dvojice oken. Podkroví pak osvětlovala šestice oken zvýrazněných šambránami.

Úřední korespondence ke staršímu domu se bohužel nedochovala. Známý jsou pouze archiválie týkající se vystavění provizorní střechy nad hospodářským zázemím umístěným v hloubce parcely (rok 1903 a 1904).⁸⁰

V roce 1908 vlastnil dům MUDr. Arnošt Breth. Ten měl v plánu starý dům zbourat a postavit na jeho místě třípodlažní novostavbu. V květnu roku 1908 podal tedy žádost o povolení ke zbourání stávajícího domu a k výstavbě domu nového.⁸¹ Tato žádost se však neobešla bez průtahů. Starostenský úřad nejprve nesouhlasil s provedením stavebních plánů, později pak nesouhlasil s podáním společné žádosti k určení stavební čáry a nivelity staveniště a žádosti povolení ke stavbě.⁸² Jelikož se vyřízení žádostí dle MUDr. Bretha nepatříčně protahovalo, podal stížnost k Okresnímu úřadu. Tato stížnost však úřední proces dále zdržela a vyústila stížností Královédvorské obce k C. K. správnímu soudnímu dvoru ve Vídni. Teprve 22. dubna roku 1909 definitivně schválilo zastupitelstvo stavební čáru a rovinnou výšku nové stavby.⁸³ 12. května se pak dostavil MUDr. Arnošt Breth se stavebníkem Eduardem Thymem na městský úřad, aby potvrdil, že se stanovenou stavební čarou a rovinnou výškou souhlasí.

⁷⁸ <http://archivnimapy.cuzk.cz>

⁷⁹ Fotografie F811-14 (1890), F811-45 (pravděpodobně 1893), F811-18 (před rokem 1907), F809-47 (mezi lety 1907 – 1909), F811-4 (mezi lety 1907 – 1909) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL; Fotografie 3445-99 (mezi lety 1907 – 1909), 8575-99 (mezi lety 1907 – 1909) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL; „Richtrův obchodní dům se sukнем a módním zbožím“ (mezi lety 1907 – 1909) Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7; Pohled na starý dům č.p. 57 (mezi lety 1907 – 1909) Archiv Městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, č.p. 57.

⁸⁰ Dle stavebního plánu je zřejmé, že se jedná o střechu nad objektem zabírajícím celou šíři parcely 75; Žádost Antonína Jandy Městskému úřadu ve Dvoře Králové n. L., 25. 11. 1903; Protokol o stavební komisi ve Dvoře Králové n. L., 25. 11. 1903; Nástin k vystavění provizorní střechy na chlévě pana Ant. Jandy č.p. 57 ve Dvoře Králové n/L, M: neuvedeno situace, půdorys, řez, vazba, listopad 1903; Policejní oznámení strážníka Václava Antonína na Antonína Jandu, 9. 8. 1904; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸¹ Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 15. 5. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸² Dopis starosty města MUDr. Arnoštu Brethovi, 6. 6. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Protokol o stavební komisi, 9. 7. a 31. 7. 1908, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Stížnost C. K. správnímu soudnímu dvoru ve Vídni proti zemskému výboru království Českého v Praze, 19. 3. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸³ Plán na určení regulační čáry pro novostavbu domu čp. 57 pana Dr Arnošta Bretha, červen 1908, potvrzeno 22. 4. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

Zároveň opět žádal, aby mu bylo uděleno povolení ke zbourání starého domu a stavbě domu nového, jelikož bourací práce měly být započaty již následující týden.⁸⁴ Stavební povolení bylo vydáno 14. června téhož roku.⁸⁵ Dle úřední korespondence a jediného dochovaného plánu je známo půdorysné rozvržení této novostavby. V protokolu stavební komise jsou přesně vyjmenovány veškeré v domě se nacházející místnosti „V přízemí jest chodba, 2 krámy, písárna, skladiště a předsíň s closetem. Do zadu dva byty s kuchyní a pokojem se spíží a předsíň. V I. patře jest dopředu byt o 4 pokojích, kuchyní, lázní a closetem s předsíň. Do zadu pět obytných místností. V II. patře jest dopředu byt o 4 pokojích s kuchyní a předsíň a lázní s closetem. Do zadu 2 byty s kuchyní a 1 pokojí s předsíň a lázní. V podstřeší jest jedna světnička jest tvoří ve fasádě ukončení do štítu z mansardy.“⁸⁶ Pohled na hlavní fasádu, který by byl následně realizován se v původní plánové dokumentaci nedochoval. Známo je však množství soudobých fotografií zachycující toto průčelí (viz. dále v textu).

Bourací práce probíhaly v letních měsících roku 1909. Tehdy MUDr. Breth titulovaný jako majitel zbořeniště požádal o změnu půdorysu zamýšlené stavby a dodal nově vyhotovený plán. Ačkoliv se tento plán do současnosti nedochoval, víme, že se jednalo o posunutí zadní budovy o tři metry dále do hloubky parcely, než bylo původně plánováno. Této změně bylo následně vyhověno.⁸⁷ Zbořeniště domu č.p. 57 je unikátně zachyceno na dobové fotografii při bližší nespecifikované slavnosti (obr. 27).⁸⁸

Roku 1909 byl vydán tzv. „Základní list“, kde je krom jmen konkrétních nájemníků bytů zapsán národní podnik Obchodní domy, jenž sídlí v přední části přízemí.⁸⁹ V měsíci září roku 1910 byla provedena kolaudace objektu a bylo uděleno povolení k obývání domu.⁹⁰ Ještě téhož roku nechal postavit MUDr. Breth dřevníky v hloubce parcely.⁹¹

Podoba hlavního průčelí předmětného domu je známa z množství soudobých fotografií.⁹² Jeho dominantu tvořil válcový arkýř a bohatě zdobený polygonální štít. Přízemí domu bylo od vyšší úrovně odděleno kordonovou římsou překrytou prejzovou krytinou. Pod touto římsou se nacházel široký vlys, který byl však přerušen konzolou nesoucí výše popisovaný arkýř. Ve vrchní polovině přízemí byla provedena pásová bosáž. V přízemí domu byly prolomeny dva dveřní a dva okenní otvory (výkladce), situované ve stejných místech jako dnes. Dvojkřídlé dřevěné dveře s nadsvětlíky byly zčásti proskleny. Výlohy se stahovacími roletami nebyly

⁸⁴ Protokol sepsaný u městského úřadu ve Dvoře Králové, 12. 5. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸⁵ Stavební povolení, 14. 7. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸⁶ Plán na postavení 2. patrového domu na čísle parc. 75 pro pana Dr. Ern. Bretha ve DKnL M1:100, půdorys sklady a sklepy, vazba a podkroví, přední půdorys vazby, řez stavitel Ed. Thym, tento nákras byl zkoumán při stavební komisi 3. 6. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Protokol o stavební komisi ve Dvoře Králové nad Labem, 3. 6. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸⁷ Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 16. 8. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57. Stavební povolení, 12. 12. 1909, Žádost Arnošta Bretha starostenskému úřadu, 19. 3. 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁸⁸ Fotografie 3362-99 (1909) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL).

⁸⁹ Základní list, 1909, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹⁰ Protokol o kolaudaci přestavby č.p. 57, 2. 9. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Povolení k obývání, 26. 9. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹¹ Žádost o stavební povolení, 15. 9. 1910, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Plán na postavení dřevníků na dvoře novostavby domu č.p. 57 pana MDr. E. Bretha ve Dvoře Králové nad Labem, M1:100, situace, půdorys, řez, pohled, 9. 10. 1915, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.
, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹² Fotografie F811-9, F811-10 (obě po roce 1909, pravděpodobně před rokem 1918) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL.

pravděpodobně nikterak členěny. Při západním kraji fasády byla zavěšena zdobná lucerna. Při stavbě domu zřejmě nebylo počítáno s nápisovým štítem. Této domněnce by nasvědčovaly i fotografie bez jakéhokoliv nápisového štítu.

Do druhého nadzemního podlaží dále pokračovala pásová bosáž, jež končila v úrovni maskaronů a orámování oken. Výplně okenních otvorů a plastické zvýraznění těchto otvorů zůstalo dochováno do současnosti.

V třetím nadzemním podlaží se nacházely a stále se nachází čtyři okenní otvory. Všechna okna v této úrovni byla krom skleněných výplní chráněna navíc vnějšími roletami. Okna přerušovala římsu s vlysem situovanou v úrovni jejich nejspodnější čtvrtiny. Nad tímto vodorovným plastickým prvkem se nacházela další pásová plastická výzdoba rámuující krajní okenní otvory a pokračující při bocích dvou středních oken do štítu. Dva krajní okenní otvory v minulosti byly a stále jsou ukončeny přímou nadokenní římsou. Střední dvojice oken byla vizuálně propojena s vyšší úrovní štítu. Z vlysu pod nejvýše situovanými okny vycházel perlovec, jenž dvě popisovaná okna obruboval a končil u střechy arkýře s lucernou.

Samotný polygonální štít byl opatřen bohatou štukovou výzdobou. Z míst maskaronu vycházely rozvětující se stonky s listy, jež byly zakončeny poměrně mohutnými květy rámuujícími celý obvod štítu. Stonky i květy byly překryty dvojicí širokých stuh s plasticky zdobenými konci. Ty se spouštěly z úrovně dvou pylonů zvýrazňujících štít. Při krajích štítu byly a stále jsou umístěny dvojice „akroterií“ ve stylu geometrické secese. Tři vrcholky polygonálního štítu byly zvýrazněny „akroterii“ ve tvaru drobných pylonů.

Po výstavbě domu byla s největší pravděpodobností barevná povrchová úprava tvořena barvou románského cementu (kufsteinského vápna), jak bylo pro úpravu tohoto typu fasád příznačné.⁹³

Ve Dvoře Králové nad Labem se v blízkosti historického centra nachází nárožní dům č.p. 1100 (Libušina ulice, obr. 66 a 67), jehož štuková výzdoba se stylově shoduje s původní výzdobou popisovaného domu č.p. 57. Je nanejvýš pravděpodobné, že domy jsou dílem jednoho architekta, či štukatéra.

V následujících letech probíhaly na domě zřejmě jen drobné úpravy. Úřadu bylo nahlášeno pouze zřízení klosetu v II. patře tohoto domu.⁹⁴ Fotografie pořízené v období Rakouska-Uherska zachycují na fasádě dva černé nápisové štíty se žlutými texty (obr. 30-34).⁹⁵ Štíty jsou umístěny nad kordonovou římsou pod dvěma dvojicemi oken. Z fotografií je zřejmé, že štít překryl plastické prvky florální štukové výzdoby. Další čtyři tabule byly instalovány v přízemí objektu. V čele arkýře pak byla umístěna rakousko-uherská orlice. Snad v této době

⁹³ Text je téměř přesným přepisem jmenovaného průzkumu; Červinka J., Orientační restaurátorský průzkum fasády domu č.p. 57, nám. T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 2012

⁹⁴ Zápis z komise, 18. 7. 1924, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹⁵ Obr. 30: Fotografie 11488-99 (po roce 1909, před rokem 1918) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL; F811-17, F811-11, F811-2 (po roce 1909, před rokem 1918) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL; Obr. 3 (po roce 1909, před rokem 1918) Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7.

byla fasáda opatřena zeleným nátěrem. Toto tvrzení je podloženo historickou ikonografií a restaurátorským průzkumem.⁹⁶

V roce 1924 se MUDr. Arnošt Breth obrátil na městskou radu s prosbou o pomoc s prosakující vodou ze sousedních domů.⁹⁷ Na základě této žádosti byla svolána komise, která po prohlédnutí všech dotčených prostor – včetně částí domu č.p. 56 a 58 nařídila všem zúčastněným, aby uvedli své jímky do řádného stavu, aby p. Richter upravil dlažbu v prádelně, a aby pan MUDr. Breth nechal prohlédnout okapové roury.

Výraznější dispoziční změny v přízemí objektu jsou spojeny s činností firmy BAŤA, která se v domě ve třicátých letech nacházela. V roce 1931 bylo povoleno rozšíření prodejny následujícím způsobem: „...staré stávající přičky se vybourají, a přistaví se směrem do dvora nová část. Stropní konstrukce bude podchycena železnými nosiči uloženými jednak na starém zdivu, jednak na nově zřízených železobetonových pilířích. Stávající vchod do prodejny z domovní chodby bude uzavřen a posunut ke schodišti. Okna ve schodišti budou zazděna a schodiště osvětleno nově zřízenými okny vedoucími do dvora. Nově přistavená část směrem do dvora bude mít stejnou výšku 3,55m jako stávající prodejna.“ Stavbou byl pověřen architekt Eduard Pešek.⁹⁸ Součástí žádosti o povolení k přestavbě byly dva plány vypracované již výše uvedeným architektem a statický výpočet. Původně mělo být součástí citované přestavby i zřízení správkárny v zadní části budovy, to však bylo realizováno až v pozdějších letech.⁹⁹ Po provedení přestavby počátkem roku 1932 byla podána žádost berní správě o osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora od daně činžovní.¹⁰⁰ Tato žádost byla vyřízena až po pěti letech a to se zamítavým stanoviskem.¹⁰¹

V roce 1934 podala firma BAŤA další žádost, tentokrát na zřízení již dříve plánované správkárny v zadní části budovy. Provozovnu navrhl architekt a stavitel Karel Jarolímek.¹⁰² Jelikož však byl prostor správkárny malý, nedostatečně osvětlený, málo větratelný a bez samostatného záchodu, byla stavba schválena jen jako provizorní do roku 1935.¹⁰³ V létě roku 1935 byl opravdu předložen plán na adaptaci správkárny a zažádáno o nové stavební povolení. Jmenovaná úprava byla následně úředně povolena.¹⁰⁴

⁹⁶ Text je téměř přesným přepisem jmenovaného průzkumu; Červinka J., Orientační restaurátorský průzkum fasády domu č.p. 57, nám. T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 2012

⁹⁷ Dopis městské radě, 18. 6. 1924, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹⁸ Žádost o stavební povolení městskému stavebnímu úřadu od firmy Baťa, a.s., 9. 9. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Protokol o stavební komisi, 17. 9. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

⁹⁹ Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, půdorys přízemí a Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, řez A_B, řez C_D, srpen 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Statický výpočet, 7. 9. 1931, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰⁰ Žádost o osvobození přístavby obchodní místnosti zastavěním dvora od daně činžovní, 11. 1. 1932, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰¹ Protokol sepsaný u berní správy MUDrem Arnoštem Brethem, 5. 4. 1937, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Dočasné osvobození od daně domovní pro stavební úpravu domu č.p. 57, 27. 10. 1937, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰² Náskres na správkárnu obuvi fmy BAŤA v domě č.p. 57 Masarykovo náměstí v místě, M1:100 půdorys, řez, září 1934, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰³ Protokol z komissionelního šetření, 4. 10. 1934, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰⁴ Plán Adaptace správkárny, Baťa a.s. Zlín M: 1:50, půdorys, řez, 24. 7. 1935; Žádost o stavební povolení, 12. 8. 1935; Protokol o stavební komisi, 14. 8. 1935; Povolání ku stavbě 24. 8. 1935; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

Ještě téhož roku požádal MUDr. Arnošt Breth o povolení k opravě fasády, v čemž mu bylo vyhověno.¹⁰⁵ O půl roku později oznámila firma BAŤA, a. s., že ve své prodejně provedla novou podlahu, na dvoře betonovou dlažbu ve správkárně malé opravy.¹⁰⁶ Na konci roku 1936 pak zažádala firma BAŤA, a. s. o udělení živnostensko-právního povolení k provozování pedikúry v zadní části domu firmy BAŤA, a. s. Koncese k provozování tohoto závodu jí byla udělena 8. března 1937.¹⁰⁷

Z archivu městského muzea pocházejí tři fotografie předmětného domu s nápisovým štítem firmy Baťa (obr. 35-37).¹⁰⁸ Na nejstarší nedatované fotografii jsou umístěny dva nápisové štíty ve vlysu pod kordonovou římsou. Na jediné datované fotografii pořízené v roce 1930 překrývá parter stánek s ovocem. Na poslední fotografii je zachycen již pouze jeden nápisový štít v téměř celé šíři budovy. Ačkoliv není snímek v parteru domu zcela čitelný, je možné z umístění štítu dovozovat, že již v této době musela být odstraněna spodní část konzoly. K odstranění celé konzoly došlo zřejmě až v pozdějších letech. Zda došlo k úpravě nápisového štítu v souvislosti s rozšířením prodejny obuvi není možné stanovit.

Další stavební práce v domě č.p. 57 jsou známy až z válečných let. V roce 1942 proběhly úpravy v přízemí přední budovy. V podstatě se jedná o opětovné přepažení velké prodejny pro potřeby Kreditanstalt der Deutschen –viz příložený plán.¹⁰⁹ V rámci úprav pro toto nové využití objektu byl zřejmě odstraněn zbytek konzoly vynášející arkýř (obr. 38-40).¹¹⁰ Dále měly být v tomto roce zřízeny v přízemí dva nové byty z bývalých komerčních prostor.¹¹¹

Po skončení války byla Kreditanstalt der Deutsche přeměněna na Pražskou úvěrní banku. Ta zde sídlila až do roku 1949, kdy byla předána panu F. Dubskému, hromadnému národnímu správci.¹¹² Z dané doby pochází jedna fotografie, na níž nebyly nalezeny žádné proměny od předchozích válečných snímků krom výměny nápisového štítu (obr. 41).¹¹³ Dle ikonografického materiálu můžeme rovněž zařadit odstranění „akroterií“ zvýrazňujících vrcholy polygonálního štítu do období 50. let (obr. 42 a 43).¹¹⁴

Další drobná úprava předmětného objektu je v písemných pramenech zaznamenána až v šedesátých letech. Jednalo se o zřízení koupenny z části stávající kuchyně v bytě s.

¹⁰⁵ Žádost MUDr. Arnošta Bretha stavebnímu úřadu, 4. 9. 1935, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰⁶ Oznámení stavebnímu úřadu, 27. 4. 1936, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰⁷ Protokol z místního komisionelního šetření, 14. 12. 1936, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Výměr okresního úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, 8. 3. 1937, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹⁰⁸ Fotografie F3025-2 F23-010 (po roce 1909, před rokem 1930) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL; Fotografie 3423-99 (1930), 3338-99 (pravděpodobně okolo roku 1930) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL.

¹⁰⁹ Bauangelegenheiten im Hause Nr. 57 in Königinhof a./E., 20. 10. 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Umbauarbeiten in den Erdgeschossräumen des Hauses 57 der Kreditanstalt der Deutschen, M1:100, Erdgeschoss, srpen 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹¹⁰ Fotografie 6979-99, 6981-99, 6982,99 (1945) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL.

¹¹¹ Ansuchen um Baubeeilligung im Hause Nr. 57, 17. 11. 1942, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹¹² Předání domu č.p. 57 ve Dvoře Králové n/L do hromadné národní správy, 9. 8. 1949, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹¹³ Fotografie F810-11 (po roce 1945, před rokem 1949) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL.

¹¹⁴ Fotografie 8416-99 (1950), 6395-99 (1. 5. 1960) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL.

F810-11 (po roce 1945, před rokem 1949) archiv Městského muzea ve DKnL, Městské muzeum DKnL.

Matějky.¹¹⁵ Dle fotografií je do počátku šedesátých let datována značně necitlivá úprava omítek hlavního průčelí, jež není v písemných pramenech nikterak zaznamenána (obr. 43 a 44).¹¹⁶ Na fotografii z roku 1963 je fasáda v parteru překryta nápisovým štítem a reklamními tabulemi. Ve zbylých podlažích byla výzdoba z velké míry snesena (florální výzdoba štítu, stuhu, perlovce, pásová bosáž...). Omítka základních ploch třetího čtvrtého nadzemního podlaží byla s největší pravděpodobností odstraněna a byla nahrazena omítkou novou. Několik prvků z původní štukové výzdoby bylo po sejmutí na fasádu opětovně navraceno, nikoliv však na své původní místo. Navíc zde byly provedeny některé prvky zcela nové – například přímá nadokenní římsa nad dvěma okny v třetím nadzemním podlaží, která nedodrжуje nivelitu dvou původních nadokenních říms ve stejném podlaží. Nejpravděpodobněji z této doby pochází stávající barevná úprava fasády, kdy základní plochy jsou žluté, zatímco vybrané aktivní prvky jsou opatřeny bílým nátěrem.¹¹⁷

V následujících sedmdesátých letech městský národní výbor obdržel pouze dvě žádosti, a to o zapojení plynového topidla GAMAT s odvedením spalin do hlavní a dvorní fasády.¹¹⁸

V osmdesátých letech provedl podnik Potraviný Hradec Králové další úpravy domu, které výrazně poznamenaly vzhled jeho hlavní fasády. Podnik vyměnil staré dřevěné výkladce za nové kovové a provedl jiné drobné stavební úpravy včetně oprav opadané omítky.¹¹⁹ Nový kovový výkladek je opět zachycen na fotografiích z této doby (obr. 46-48).¹²⁰

V roce 1992 byly ohlášeny dílčí úpravy přízemí soužícího stále jako samoobsluha: výměna zárubní za účelem zajištění vyšší bezpečnosti proti vloupání; vybourání 2m³ zdiva za účelem rozšíření vstupu do skladu; vybourání klece na obaly v zadním traktu za prodejnou na stávající betonové ploše a propojení tohoto prostoru betonovým pásem se stávající rampou; rekonstrukce výkladce a vstupních dveří, oprava fasády a štukové výzdoby, výměna okapové rampy a nátěr fasády průčelí do náměstí.¹²¹ O měsíc později vydal Okresní úřad v Trutnově závazné stanovisko, podle něhož měla být provedena pouze úprava parteru a výměna stávajících výkladců a dveří.¹²² Městský úřad se dne 28. 9. 1992 vyjádřil, že povoluje úpravy spočívající ve: „fasádních štukových úpravách, nátěrech, výměně výkladců a okapové roury...“¹²³ Součástí těchto oprav mohlo být snad i sejmutí poškozené prejzové krytiny, která chránila kordonovou římsu. O tom, že byly výkladce a oboje vstupní dveře skutečně zrekonstruovány svědčí fotografie z roku 1995 (obr. 50).¹²⁴

¹¹⁵ Žádost o povolení ke stavbě koupelny, 25. 8. 1965, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Rozhodnutí o přípustnosti stavby, 15. 9. 1965, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹¹⁶ Fotografie 6395-99 (1. 5. 1960), 8598-99 (1963) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Městské muzeum DKnL.

¹¹⁷ Text je téměř přesným přepisem jmenovaného průzkumu; Červinka J., Orientační restaurátorský průzkum fasády domu č.p. 57, nám. T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 2012

¹¹⁸ Žádost o zapojení plynového topidla GAMAT, 1. 6. 1973; Žádost o zapojení plynového topidla GAMAT, 4. 6. 1973; Vyústění plynových spalin u čp. 57, 6. 6. 1973; Vyústění plynových spalin u čp. 57, 6. 6. 1973; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹¹⁹ Žádost o povolení stavebních úprav v č.p. 57 na Gottwaldově náměstí, 10. 2. 1984, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Sdělení k ohlášení stavební úpravy, 11. 3. 1985, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²⁰ Fotografie 8577-99, 8578-99 (80. léta), 8406-99 (1985) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, Město DKnL.

¹²¹ Ohlášení stavebních úprav, 9. 9. 1992, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²² Závazné stanovisko k obnově kulturní památky, 10. 9. 1992, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²³ Sdělení k ohlášení stavební úpravy, 28. 9. 1992, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²⁴ 37-D-98 (1995) archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 37-D-98 Městské muzeum DKnL.

Od července roku 1997 do současnosti je část přízemí domu čp. 57 a 56 pronajata firmě Korda s.r.o. Majitelem domu čp. 57 je Domovní správa města Dvůr Králové nad Labem.¹²⁵ Po pronajmutí prostor jmenované firmě byl vypracován projekt na změnu užívání objektu na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením.¹²⁶ Byly zde otlučeny stávající omítky a obklady, vybourána dlažba a provedeny nové sanační omítky, dlažby, obklady.¹²⁷ „Změna užívání přízemí č.p. 57 a části č.p. 56 z prodejny na prodejnu masa a lahůdek s občerstvením“ byla vyřízena až v roce 2001.¹²⁸

V roce 1998 měla být dle ohlášení stavebních úprav vyměněna okenní křídla (blíže nespecifikována) za nová stejného rozměru a materiálu (dřevo), zastřešena veranda, opraveny vnitřní omítky, opravena el. instalace, vodovodní rozvody a vytápění.¹²⁹ Zda veškeré plánované práce proběhly, není možné posoudit.

Roku 2004 bylo vydáno závazné stanovisko na výměnu oken v průčelí objektu a v dvorní části čp. 57. Okna měla být repasována. V případě dožilých konstrukcí měly být zhotoveny přesné repliky včetně kování.¹³⁰ Téhož roku byla ohlášena výměna oken. Jednalo se však pouze o pět oken mimo hlavní fasádu v bytě č. 21. Nová okna byla zhotovena dle podmínek výše citovaného závazného stanoviska.¹³¹

V prosinci roku 2008 bylo vydáno nové závazné stanovisko týkající se rekonstrukce průčelí předmětného domu - A oprava vnější omítky průčelí do náměstí, B oprava oken včetně nátěru, C výměna krytiny střechy, D oprava komínů. Akce byla povolena za následujících podmínek:

A - po postavení lešení bude vyhodnocen stav omítek, ty nebudou odstraňovány, ale pouze posouzeny a zkontrolovány se zástupci památkové péče; dále bude proveden restaurátorský průzkum; bude zhotoven nový vápenný nátěr a oplechování z měděného plechu; bude proveden detailní návrh truhlářských prvků včetně nátěrů

B - stávající okna budou opravena a repasována, krycí nátěr bude v bílé barvě

C - bude užitá tvarovaná krytina Lindab

D - komíny budou opraveny a opatřeny omítkou s nátěrem v odstínu základních ploch fasády¹³²

Před započítím postupné obnovy objektu byl podán návrh na změnu střešní krytiny. Střešní plášť byl následně proveden z dánského obdélníku Dominant, imitujícího břidlici v matové

¹²⁵ Smlouva o nájmu nebytových prostor, 21. 7. 1997, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²⁶ Změna užívání objektu čp. 57 a 56 na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením, Náměstí T.G.M. – Dvůr Králové nad Labem p.p.č. 75 a 74/1, září 1997, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²⁷ Ohlášení stavebních úprav, 2. 9. 1997, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²⁸ Nebytový prostor v č.p. 56 a 57, Nám. T. G. M., 11. 7. 2001; Návrh na vydání rozhodnutí o povolení změny užívání stavby, 31. 8. 2001; Oznamení o zahájení řízení o změně užívání stavby a pozvání k ústnímu jednání spojenému s místním šetřením, 5. 9. 2001; Protokol o průběhu ústního jednání spojeného s místním šetřením, 14. 9. 2001; Vyjádření k řízení o změně užívání přízemí čp. 57 a části čp. 56, 14. 9. 2001; Rozhodnutí o povolení změny užívání stavby, 19. 9. 2001; Nebytový prostor v č.p. 56 a 57, Nám. T. G. M., 25. 9. 2001; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹²⁹ Ohlášení stavebních úprav, 1. 6. 1998, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Sdělení k ohlášení stavebních úprav, 22. 7. 1998, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹³⁰ Rozhodnutí – závazné stanovisko, 12. 8. 2004, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹³¹ Ohlášení udržovacích prací, 24. 8. 2004, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Sdělení k ohlášení udržovacích prací, 6. 9. 2004, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹³² Rozhodnutí – závazné stanovisko, 1. 12. 2008, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

černé barvě. Pro oplechování ploch s malým sklonem, úžlabí střešních rovin a za štítem, včetně dešťových svodů, byl použit plech systému Rhezink nebo Lindab černé barvy.¹³³

V roce 2010 měly být provedeny udržovací práce na objektu spočívající v opravě vnější omítky a výplní otvorů. Realizována byla výměna výplní všech otvorů v přízemí (stejně provedení jako předchozí výplně), nově bylo provedeno členění fasády v přízemí a okna byla opatřena novým ochranným nátěrem. Fasáda ve vyšších podlažích zůstala až do současnosti neopravena.¹³⁴

¹³³ Usnesení o změně střešní krytiny, dešťových svodů a oplechování na domě čp. 57 na náměstí T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 15. 4. 2009; Oznámení udržovacích prací bytového domu čp. 57, 14. 5. 2009; Souhlas s ohlášenými udržovacími pracemi, 17. 6. 2009; vše archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

¹³⁴ Oznámení udržovacích prací bytového domu čp. 57, 16. 10. 2009, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57; Souhlas s ohlášenými udržovacími pracemi, 21. 10. 2009, archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57.

7. Nejhodnotnější detaily a jejich soubory

Předmětný objekt prošel v minulosti množstvím úprav, které více či méně ovlivnily jeho stávající podobu. Zejména hlavní fasáda byla poznamenána necitlivými úpravami, které zcela znehodnotily její celkové architektonické působení. Stále se zde však nachází poměrně velké množství prvků původní bohaté štukové výzdoby (lizeny, maskarony, florální motivy, perlovce...). Veškeré výplně okenních otvorů v hlavní fasádě (mimo parter) pocházejí rovněž z doby výstavby tohoto domu.

Dům č.p. 57 je společně se sousedním domem č.p. 58 dokladem dynamického architektonického vývoje počátku 20. století. Zatímco průčelí domu Emila Richtra (č.p. 58, rok 1907) je členěno stále v novorenesančním duchu a secese je zde zastoupena pouze v provedení štukové výzdoby, dům MUDr. Arnošta Bretha je vystavěn již čistě ve stylu secesním.

Interiér objektu prošel v minulosti úpravami, které poznamenaly jeho půdorysné členění. Základní dispozice domu s dlouhou chodbou při západní obvodové stěně, z níž se nastupuje na vřetenové schodiště, zde však zůstala zachována. V domě se nachází množství dobových umělecko-řemeslných prvků (např. dveřní výplně včetně kování), které je třeba rovněž uchránit před výměnou za nové.

8. Závady

Zájmový objekt prošel v minulosti množstvím nevhodných úprav, které výrazně poznamenaly jeho celkový stav. Architektonické působení hlavního průčelí domu znehodnotila jak výměna původních dřevěných výkladců, tak zejména necitlivá úprava fasády realizovaná na počátku šedesátých let 20. století. Na základě prostudovaných archivních materiálů a dobových fotografií je možné určit architektonické prvky, které byly v průběhu doby z fasády odstraněny, upraveny či nevhodně nově zhotoveny.

Obnova parteru hlavního průčelí byla zřejmě poslední úpravou výrazně ovlivňující celkový vzhled fasády. Zatímco vstupní dveře a výkladce volně navazují na vzory ve vyšších podlažích, provedení fasád této úrovně je nelogické a nepřejímá žádné analogie z tohoto ani jiných soudobých objektů. Konzola vynášející arkýř, která přerušovala vlys pod kordonovou římsou zde rovněž stále chybí.

Druhé nadzemní podlaží zůstalo do dnešních dní nejintaktněji dochováno, ačkoliv i zde působí nepatříčně prázdný prostor pod dvojicemi oken, kde byla provedena pásová bosáž.

Původní architektonická myšlenka se naopak zcela vytratila z třetího podlaží a z polygonálního štítu. Odstraněním „akroterií“ zakončujících štít, horizontálních plastických dělicích prvků a naopak nelogickým přidáním přímé nadokenní římsy, navíc pod úroveň říms sousedních, zcela vymizela tektonika této stavby. Snesení nejvýraznější florální štukové výzdoby nacházející se ve štítě a „poházení“ několika plastických prvků po ploše fasády zkázonosné dílo dokončilo.

Za zcela nevhodné je rovněž považováno vyústění plynových spalin do hlavního průčelí objektu.

9. Náměty

Konzervace hlavního průčelí je z důvodu celé řady architektonických nedostatků předchozích úprav a špatného stavebně technického stavu vyloučena. Vzhledem k výše řečenému je jediným možným řešením hlavní fasádu rehistorizovat do původní podoby, přičemž musí být zachována veškerá úcta k původním materiálům – téměř veškeré aktivní prvky fasády.

V parteru a spodní části druhého nadzemního podlaží by měla být obnovena pásová bosáž. Rovněž by bylo vhodné přesunout stávající nápisový štít (nejlépe přes bosáž v IINP) a obnovit konzolu vynášející arkýř. V třetím nadzemním podlaží a štítu by měla být dle dobové ikonografie replikována veškerá plastická výzdoba, přičemž by měly být odstraněny všechny recentní štukové prvky fasády a vyústění plynových spalin. Tři vrcholy polygonálního štítu by bylo vhodné opětovně osadit akroteriiemi ve tvaru drobných „pylonů“.

Původní prvky fasády by měly být obnoveny co nejpietněji. Již zcela nesoudržné či chybějící části těchto prvků by měly být lokálně nahrazeny novými, a to ve stejném materiálovém složení a provedení. Při opravě je rovněž nutné zabezpečit veškeré prvky proti odstříkující vodě takovým způsobem, aby nedocházelo k jejich brzkému porušení.

10. Seznam obrazové a plánové přílohy

10.1. Mapy, plány a ikonografie

Obr. 1: Císařský povinný otisk stabilního katastru z roku 1841 s vyznačením předmětné parcely (<http://archivnimapy.cuzk.cz>)

Obr. 2: Stávající katastrální mapa s vyznačením předmětné parcely (www.cuzk.cz)

Obr. 3: Nástin k vystavění provisorní střechy na chlévě pana Ant. Jandy č.p. 57 ve Dvoře Králové n/L, M: nevedeno, situace, půdorys, řez, vazba, listopad 1903 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 4: Plán starého domu čp. 57 pana Dr.Arnošta Bretha ve DKnL, M1:100, půdorys, 2x řez, 22. 6. 1908 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 5: : Nákres na postavení 2. patr. domu na p. čís. 57 pro pana MDr. Ernesta Bretha ve Dvoře Králové, M 1:100, půdorys sklepů, přízemek, první patro, nedatováno (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 6: Nákres na postavení 2. patr. domu na p. čís. 57 pro pana MDr. Ernesta Bretha ve Dvoře Králové, M 1:500, situace, M 1:100 řez A-B, řez C-D, II. patro, půdorys krovu, pohled, nedat. (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 7: Plán na určení regulační čáry pro novostavbu domu čp. 57 pana Dr Arnošta Bretha, červen 1908, potvrzeno 22. 4. 1909 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr 8: Plán na postavení 2. patrového domu na čísle parc. 75 pro pana Dr. Ern. Bretha ve DKnL M1:100, půdorys sklady a sklepy, vazba a podkroví, přední půdorys vazby, řez dat, stavební komisi 3. 6. 1909 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr 9: Plán na postavení dřevníků na dvoře novostavby domu č.p. 57 MUDr E. Bretha ve Dvoře Králové nad Labem M1:100, situace, půdorys, řez, pohled, 15. 9. 1910 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 10: Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, půdorys přízemí, srpen 1931 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 11: Plán na adaptaci domu č.p. 57 P. Dr Bretha ve Dvoře Králové nad Labem pro prodejnu Fy Baťa, a.s. Zlín, M 1:100, řez A_B, řez C_D, srpen 1931 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 12: Nákres na správkárnu obuvi fmy BAŤA v domě č.p. 57 Masarykovo náměstí v místě, M1:100, půdorys, řez, září 1934. (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 13: Adaptace správkárny, Baťa a.s. Zlín M: 1:50, půdorys, řez, 24. 7. 1935 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 14: Umbauarbeiten in den Erdgeschossräumen des Hauses 57 der Kreditanstalt der Deutschen, M1:100, Erdgeschoss, Sept. 1942, (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 15: Zubau des klosettes, erdgeschoss, schnitt, 1:50 Kreditanstalt der Deutschen, 14. 11. 1942 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 16: Plán výkladce č.p. 57, M 1:10, pohled, řezy, nedat. pravděpodobně 1992 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 17: Změna užívání objektu čp. 57 a 56 na prodejnu masa a uzeniny s občerstvením, Náměstí T.G.M. – Dvůr Králové nad Labem p.p.č. 75 a 74/1, září 1997 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 18: Průčelí objektu čp. 57, Masarykovo náměstí, Dvůr Králové nad Labem, M1:50, pohled, 2008 (archiv MÚ ve Dvoře Králové n L., č.p. 57).

Obr. 19: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka z roku 1980 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-14, Městské muzeum DKnL).

Obr. 20: Pohled ze severovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka pocházející pravděpodobně z roku 1893 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-45, Městské muzeum DKnL).

Obr. 21: Pohled do jihovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka, pořízeno mezi lety 1907 a 1908 (archiv Městského muzea ve DKnL, F809-47, Městské muzeum DKnL).

Obr. 22: Kolorovaná verze předchozí fotografie (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3445-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 23: „Richtrův obchodní dům se sukem a módním zbožím“, mezi lety 1907 - 1909 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8575-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 24: Kolorovaná verze předchozí fotografie (Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7).

Obr. 25: Pohled na starý dům č.p. 57 (Archiv Městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, č.p. 57).

Obr. 26: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka, mezi lety 1907 - 1909 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-4, Městské muzeum DKnL).

Obr. 27: Pohled na zbořeniště domu č.p. 57 rok 1909 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3362-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 28: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka, po roce 1909, pravděpodobně před rokem 1918 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-9, Městské muzeum DKnL).

Obr. 29: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka, po roce 1909, pravděpodobně před rokem 1918 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-10, Městské muzeum DKnL).

Obr. 30: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka, pravděpodobně před rokem 1918 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 11488-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 31: Pohled na dům Emila Richtra, Záložnu a část domu MUDr. Arnošta Bretha, po roce 1909, před rokem 1918 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-17, Městské muzeum DKnL).

Obr. 32: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka, po roce 1909, před rokem 1918 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-11, Městské muzeum DKnL).

Obr. 33: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka, po roce 1909, před rokem 1918 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-2, Městské muzeum DKnL).

Obr. 34: Pohled ze severovýchodního koutu náměstí T. G. Masaryka, po roce 1909, před rokem 1918 (Janeček, Vladimír – Krsková, Dagmar. Dvůr Králové a okolí ve starých pohlednicích. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2006, s. 32. ISBN 80-239-7530-7).

Obr. 35: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka po roce 1909, před rokem 1930 (archiv Městského muzea ve DKnL, F3025-2, F23-010, Městské muzeum DKnL).

Obr. 36: Pohled na část jižní strany náměstí T. G. Masaryka z roku 1930 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3423-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 37: Pohled do jihovýchodní části náměstí T. G. Masaryka (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 3338-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 38: Pohled do jižní části náměstí T. G. Masaryka, 10. 5. 1945 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6979-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 39: Pohled do jižní části náměstí T. G. Masaryka z roku 1945 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6981-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 40: Pohled do jižní části náměstí T. G. Masaryka, 10. 5. 1945 (archiv Městského muzea ve DKnL, (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6982-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 41: Pohled z podloubí na dům č.p. 57, po roce 1945, před rokem 1949 (archiv Městského muzea ve DKnL, F810-11, Městské muzeum DKnL).

Obr. 42: Pohled do jihovýchodní části náměstí, dle odstraňování sochy Záboje rok 1950 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8416-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 43: Pohled na domy č.p. 57 – 59 na Masarykově náměstí, 1. 5. 1960 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6395-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 43b: Detail štukové výzdoby štítu 1. 5. 1960 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 6395-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 44: Pohled na domy č.p. 57 – 60 na Masarykově náměstí z roku 1963 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8598-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 45: Pohled na dům č.p. 57 ze střechy radnice a domu č.p. 2, po roce 1960 (archiv Městského muzea ve DKnL, F811-7, Městské muzeum DKnL).

Obr. 46: Pohled do jihovýchodní části náměstí, 80. léta (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8577-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 47: Pohled do jihovýchodní části náměstí, 80. léta (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8578-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 48: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka z roku 1985 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8406-99, Město DKnL).

Obr. 49: Pohled na jižní stranu náměstí T. G. Masaryka, po roce 1992 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 8581-99, Městské muzeum DKnL).

Obr. 50: Dům č.p. 57 na náměstí T. G. Masaryka z roku 1995 (archiv Městského muzea ve DKnL, Geislerova sbírka, 37-D-98 Městské muzeum DKnL).

10.2. Fotografická dokumentace

Obr. 51: Fotoplán jižní fronty domů na náměstí T. G. Masaryka (Kudrnovský 2010).

Obr. 52: Fotoplán hlavního průčelí č.p. 57 v měřítku 1:100 (Kudrnovský 2012).

Obr. 53: Netexturovaný model hlavního průčelí č.p. 57 v měřítku 1:100 (Kudrnovský 2012).

Obr. 54: Ukázka stratigrafie povrchových úprav domu č.p. 57 (Červinka J., Orientační restaurátorský průzkum fasády domu č.p. 57, nám. T. G. Masaryka, Dvůr Králové nad Labem, 2012).

Obr. 55: Detail polygonálního štítu, 2012 (foto M. Kudrnovský).

Obr. 56: Pohled na střechu arkýře, 2012 (foto: M. Kudrnovský).

Obr. 57, 58: Pohledy na válcový arkýř, 2012 (foto M. Kudrnovský).

Obr. 59: Pohled na lucernu zakončující arkýř, 2012 (foto: M. Kudrnovský).

Obr. 60, 61: Pohledy na fasádu v třetím nadzemním podlaží, 2012 (foto M. Kudrnovský).

Obr. 62: Pohled na akroterie a na část původní štukové secesní výzdoby s mozaikou, 2012 (foto M. Kudrnovský).

Obr. 63: Secesní maskaron s květinovým věncem, 2012 (foto M. Kudrnovský).

Obr. 64: Detail lucerny zakončující arkýř, 2012 (foto M. Kudrnovský).

Obr. 65: Část původní štukové výzdoby s mozaikou (foto: M. Kudrnovský).

Obr. 66: Pohled na dům č.p. 1100 ve Dvoře Králové nad Labem s analogickou štukovou výzdobou, 2012 (foto: R. Veselá).

Obr. 67: Pohled na štít domu č.p. 1100 ve Dvoře Králové nad Labem s analogickou štukovou výzdobou, 2012 (foto: R. Veselá).